Muharem Štulanović

18

Sedmerica u hladu Arša

EL-KELIMEH

Sedmerica u hladu Arša

MUHAREM ŠTULANOVIĆ

18

Glas Islama

بسم الله الرحمن الرحيم

SEDMERICA U HLADU ARŠA
Komentar hadisa
سبعة يظلهم الله في ظله

Autor:
mr. Muharem Štulanović

Izdavač:
El-*Kelimeh*

Za izdavača:
Malik Nurović

Urednik:
Hasna Ziljkić

Recenzent:
Dr. Sulejman Topoljak

Lektor:
Hasna Ziljkić

Prijelom:
Salahudin Fetić

Štampa:
El-Kelimeh, Beograd

Tiraž:
300

CIP – Каталогизација у публикацији
Хародна библиотека Србије, Београд

28-1
28-4

ŠTULANOVIĆ, Muharem
Sedmorica u hladu Arša : komentar
Hadisa / Muharem Štulanović. – Novi Pazar
: El-Kelimeh, 2006 (Beograd :
El-Kelimeh). – 154 str. ; 20 cm

Upor. Stv. Nasl. Na arap. Pismu. – Tiraž
300. – Napomene i bibliografske reference uz
tekst.

ISBN 86-83707-65-2
1. Исламска теологија
COBBIS.SR-ID 131769100

Mr. Muharem Štulanović

سبعة يظلهم الله في ظله

SEDMERICA
U HLADU ARŠA
(Komentar hadisa)

Novi Pazar, 2006. god.

Uvod

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحمد لله، نستعينه و نستغفره، و نعوذ بالله من شرور أنفسنا و من سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، و من يضلل فلا هادي له. و أشهد أن لا إله إلا الله، وحده لا شريك له، و أشهد أن محمدا عبده و رسوله.

يا يها الذين آمنوا اتقوا الله حق تقاته و لا تموتن إلا و أنتم مسلمون.

يأيها الناس اتقوا ربكم الذي خلقكم من نفس واحدة و خلق منها زوجها و بث منهما رجالا كثيرا و نساء و اتقوا الله الذي تساءلون به و الأرحام إن الله كان عليكم رقيبا.

يا يها الذين آمنوا اتقوا الله و قولوا قولا سديدا يصلح لكم أعمالكم و . و يغفر لكم ذنوبكم و من يطع الله و رسوله فقد فاز فوزا عظيما

بعد:

Uzvišeni Allah koristi dva efektna sredstva da bi odgojio ljude, uputio ih na vjerovanje i činjenje dobrih djela. To su metod stimulacije i zastrašivanja koji se stalno prepliću i smjenjuju u Njegovoj Knjizi.

Uzvišeni kaže:

.نبئ عبادي أني أنا الغفور الرحيم. و أن عذابي هو العذاب الأليم

Kaži robovima Mojim da sam Ja, zaista, Onaj koji prašta i da sam milostiv. A obavijesti ih i da je Moja kazna, doista, bolna kazna. (Kur'an, 15: 49-50).

Isticanje ove metode paradigma je komentara «hadisa o zaštiti i hladu» koga će imati neke kategorije ljudi na Sudnjem danu kada ne bude drugog hlada osim hlada Arša, odnosno kada ne bude druge zaštite osim zaštite Uzvišenog Allaha, dž. š.

Hadis o hladu Arša na Sudnjem danu

Hadis glasi:

سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله: الإمام العادل،

و شاب نشأ في عبادة الله عز و جل،

و رجل قلبه معلق بالمساجد،

و رجلان تحابا في الله اجتمعا على ذلك و تفرقا عليه،

و رجل دعته امرأة ذات منصب و جمال فقال: إني أخاف الله،

و رجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما تنفق يمينه،

و رجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه.

رواه البخاري و مسلم عن أبي هريرة هكذا. (و مالك و الترمذي عن أبي هريرة، أو أبي سعيد على الشك.)

Prijevod:

«Sedam kategorija ljudi Allah će staviti u svoj hlad na Dan kada drugog hlada ne bude bilo osim Njegovog. To su:

1. **Pravedni imam, predvodnik (vladar);**
2. **Mladić odrastao u pokornosti Allahu, dž. š.;**
3. **Čovjek čije srce je vezano za džamiju,**
4. **Dvojica koji se zavole u ime Allaha, dž.š., druže se i rastanu na toj osnovi;**

5. **Čovjek kojeg pozove (na blud) lijepa i ugledna žena a on odgovori: „Ja se Boga bojim";**
6. **Čovjek koji dijeli milostinju tajno, tako da ljevica ne zna šta je podijelila desnica i**
7. **Čovjek koji se sjeti Allaha u samoći pa orosi oči suzama.»**

Hadis je vjerodostojan, a bilježe ga Buharija i Muslim u ovoj citiranoj verziji. Bilježe ga Malik i Tirmizija, također. El-Munziri ga ponavlja kroz sedam poglavlja poznatog djela «Et-Tergibu vet-terhibu» gdje metodom suprostavljenih vrijednosti, metodom stimulacije i zastrašivanja, govori o mnogobrojnim islamskim temama kroz hermeneutiku kur'ansko-hadiskih tekstova

Sudnji dan

Započećemo komentarom slijedećih riječi iz citiranog hadisa:

1. «...u svoj hlad na Dan kada drugog hlada ne bude bilo osim Njegovog...».

Ovaj dio hadisa posebno želimo pojasniti iz razloga što u našem geografskom podneblju sa hladnim godišnjim dobima, koja obiluju padavinama, ne možemo razumjeti vrijednost hlada i vode.

Međutim, negdje u pustinji, u nedostatku hlada i vode, ovi resursi imaju potpuno drugu skalu vrednovanja, tako da se i pomenuti hlad u hadisu može pravilno razumjeti i shvatiti njegova vrijednost samo u kontekstu dešavanja koja će se desiti na Sudnjem danu.

Dakle, vrijednost hlada i vode u ovom slučaju zavisi od okolnosti.

Tako je i sa hladom koji Allah obećava određenim kategorijama ljudi na Sudnjem danu, kada će mu posebne okolnosti i dešavanja dati i posebnu vrijednost.

Uzvišeni Allah staviće pomenute kategorije dobročinitelja u Svoj hlad, milost i zaštitu, spašavajući ih od onodunjalučke, eshatološke kazne.

El-Menavi smatra da se pomenuti dan u hadisu odnosi na Sudnji dan, u kome će ljudi biti u iščekivanju pred Gospodarom svjetova, kada im se sunce približi iznad njihovih glava, temperatura podigne do neslućenih granica i budu grcali u znoju, a ne bude drugog hlada osim hlada Arša.[1]

Na Sudnjem danu, dakle, sunce će biti blizu Allahovih proživljenih stvorenja koja će biti u neizdržljivoj situaciji, osim pomenutih kategorija u ovom hadisu i drugih koje su pomenute u drugim tekstovima kao kategorije koje će biti u zaštiti.

Njima će grijati sunce sreće i spasa, tako da će osjećati uživanje i zaštitu od strane Stvoritelja.

Zbog čega će to biti tako?

Zbog toga što su slijedili ispravnu čistu doktrinu islama kojom su odobrovoljili svoga Gospodara na dunjaluku, potčinjavajući mu se javno i tajno.

Ibnu Dinar kaže:

[1] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968) 3, 164.

"«Hlad» koji se ovdje pominje odnosi se na spas od neprijatnosti i kazne u ovako teškom položaju, što je jedan vid posebne vrijednosti i Allahovog čuvanja".[2]

Ovo je preferirano mišljenje o značenju i komentaru ove riječi pomenute u hadisu.

Međutim, rečeno je da se hladom želi i «Allahova milost».

Vezivanje hlada za Alahovo ime nije u materijalnom smislu jer se On, Uzvišeni, ne opisuje materijalno kao stvorena bića. Zato neki komentatori objašnjavaju i vezuju pomenuti izraz za hlad Njegovog Arša.

Ovdje, prije svega, želimo naglasiti da mi muslimani čvrsto, nepokolebljivo vjerujemo u «gajb» tajnu i u vjerske tekstove koji pojašnjavaju različite vjerske istine. Tako vjerujemo i u Dan sudnji koji će se desiti kao kosmički događaj gdje će se zauvijek riješiti pitanje kosmosa, globalno, ali i pitanje obračuna svih Allahovih stvorenja, pojedinačno.

Vjerovanje u tu vjersku istinu čini pripadnika šehadeta stimulisanim na prakticiranje vjerskih obaveza. Islam nije samo skup teoretskih ili doktrinarnih vrijednosti, nego ujedno i praktično obavljanje islamskih dužnosti.

[2] Ibid.

Zato želimo da se podsjetimo na ove stimulirajuće i zastrašujuće tekstove kako bi ih memorisali i pohranili u našoj svijesti, da nas u raznim životnim prilikama ili neprilikama koriguju i vrate sjećanju na vjeru i njene obaveze, da bi bili vjernici u svim životnim prilikama i situacijama - svejedno da li nas neko gledao ili ne gledao, svejedno bili pred policijom i njenom prismotrom ili daleko od nje, i svejedno bili pred sudijom ili daleko od njega - jer nas Bog gleda u svim prilikama a njegova „policija" prati i bilježi sve naše postupke.

Vrijednost ovog hlada, milosti ili Allahove zaštite, može se tek donekle shvatiti kada se shvate teške okolnosti u kojima će se ljudi naći na Sudnjem danu u vrijeme prije svođenja računa.

Opisi Sudnjega dana prije svođenja računa

Uzvišeni Allah naziva Sudnji dan u ovom hadisu يوم لا ظل إلا ظله **«Dan u kojem nema drugog hlada osim Allahovog hlada i zaštite».**

Međutim, Uzvišeni Allah ovaj dan naziva i raznim drugim imenima, koja svojim sinonimnim značenjima oslikavaju taj Strašni Dan. Upotreba mnogobrojnih naziva i imena za neki pojam upućuje na njegov poseban značaj i posebnu vrijednost.

Baš zbog toga, da bi istakao poseban značaj ovog Dana, Kur'an ga spominje sa mnogobrojnim različitim imenima, od kojih ćemo navesti samo najpoznatije:

jevmul-kijameti (kijametski dan),

jevmul-ahiri (zadnji dan),

jevmus-sa'ati (dan kijametskog časa),

jevmul-ba'si (dan proživljenja),

jevmul-hurudži (dan izlaska),

jevmul-kari'ati (smak svijeta),

jevmul-fasli (dan suđenja-rastavljanja),

jevmud-dini (dan vjere),

es-sahhah (glas zaglušujući),

et-tammetul-kubra (nevolja najveća),

jevmul-hasreti (dan žalosti, gubitka),

el-gašije (velika nevolja),

jevmul-hulud (dan vječnosti),

jevmul-hisab (dan polaganja računa),

el-vaki'ah (događaj),

jevmul-ve'id (dan obećane prijetnje),

jevmul-azife (dan bliski),

jevmul-džem'i (dan sakupljanja),

el-hakkah (čas neizbježni),

jevmut-telaki (dan međusobnog susreta),

jevmut-tenadi (dan prozivke),

jevmut-tegabuni (dan samoobmane) itd.

Kur'an, dakle, naziva ovaj dan različitim imenima stalno ga spominjući kroz svoje tekstove, kako bi se njegovi učači stalno podsjećali na njega i njegov vanredni značaj.

Pored ovih imena, za ovaj Dan došli su i njegovi zastrašujući opisi u kur'anskim tekstovima, kroz koje se, npr., saznaje da će:

Smak svijeta veliki događaj biti, dojilja će toga Dana u strahu zaboraviti podojiti dijete, trudnica će svoj plod pobaciti, ljudi će izgledati pijani iako pili nisu.

Sve se ovo razumije iz slijedećih ajeta:

يوم ترونها تذهل . يأيها الناس اتقوا ربكم إن زلزلة الساعة شئ عظيم كل مرضعة عما أرضعت و تضع كل ذات حمل حملها و ترى الناس سكارى و ما هم بسكارى و لكن عذاب الله شديد.

O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista će potres, kada Smak svijeta nastupi, veliki događaj biti!
Na dan kad ga doživite svaka dojilja će ono što doji zaboraviti, a svaka trudnica će svoj plod pobaciti, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni neće pijani biti, već će tako izgledati zato što će Allahova kazna strašna biti. (Kur'an, 22: 1,2)

Oči silnika biće unezvjerene i ostaće otvorene.

و لا تحسبن الله غافلا عما يعمل الظالمون إنما يؤخرهم ليوم تشخص فيه الأبصار.

A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici! On im samo pušta do Dana kada će im oči ostati otvorene. (Kur'an, 14: 42)

Taj Dan će svojim strahotama i djecu osijediti

فكيف تتقون إن كفرتم يوما يجعل الولدان شيبا.

Kako ćete se, ako nevjernici ostanete, sačuvati Dana koji će djecu sijedom učiniti. (Kur'an, 73: 17)

Taj dan će pobrisati i dokinuti rodbinske, porodične, roditeljske, bratske i svake druge veze, koje neće više ništa značiti. Naime, svako će se brinuti samo za sebe:

فإذا نفخ في الصور فلا أنساب بينهم يومئذ و لا يتساءلون.

Pa kad se u rog puhne, tada rodbinskih veza među njima neće biti i jedni druge neće ništa pitati. (Kur'an, 23: 101)

Strahote tog dana učinit će da će brat od brata bježati, dijete od roditelja i obratno, muž od žene i djece, itd:

فإذا جائت الصاخة.

يوم يفر المرء من أخيه.

و أمه و أبيه.

و صاحبته و بنيه.

لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه.

A kada dođe glas zaglušujući – na Dan kada će čovjek od brata svoga pobjeći, i od majke svoje, i od oca svoga, i od druge svoje, i sinova svojih. - Toga dana će se svaki čovjek samo o sebi brinuti. (Kur'an, 80: 33-37)

Tad ćese nevjernici željeti otkupiti onim što su imali na zemaljskoj kugli: sinovima svojim, ženom, braćom ili porodicom.

للذين استجابوا لربهم الحسنى و الذين لم يستجيبوا له لو أن لهم ما في الأرض جميعا و مثله معه لافتدوا به.

Onima koji se Gospodaru svome odazovu – nagrada najljepša, a onima koji Mu se ne odazovu – kada bi sve što je na zemlji njihovo bilo, i još toliko, rado bi se time otkupili. Njih čeka mučno polaganje računa... (Kur'an 13: 18)

يود المجرم لو يفتدي من عذاب يومئذ ببنيه.

و صاحبته و أخيه.

و فصيلته التي تؤويه.

و من في الأرض جميعا ثم ينجيه. كلا...

Nevjernik bi jedva dočekao da se od patnje toga Dana iskupi sinovima svojim, i ženom svojom, i bratom svojim, i porodicom svojom koja ga štiti, i svim ostalima na Zemlji - samo da se izbavi. Nikada... (Kur'an, 70: 11-15)

Naravno, teško je shvatiti da će vladati takav strah i pogođenost u kojima će ljudi poželjeti da se iskupe, pa makar žrtvujući svoje najmilije.

Tog Dana će se desiti potpuni haos i potpuno uništenje Zemlje, nebesa i nebeskih tijela. Navešćemo neke kur'anske tekstove koji to pominju; kada će zemlja i nebesa biti pograbljeni i u rukama Uzvišenog.

و ما قدروا الله حق قدره و الأرض جميعا قبضته يوم القيامة و السماوات مطويات بيمينه سبحانه و تعالى عما يشركون.

Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava Zemlja će na Sudnjem danu biti u Njegovoj šaci, dok će nebesa biti smotana u Njegovoj desnici. Hvaljen neka je On i vrlo visoko nad onima koje Njemu ravnim smatraju! (Kur'an, 39: 67)

U hadisu kategorije «muttefekun a'lejhi», kojeg prenosi Ebu Hurejre, r.a, kaže se:

قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يقبض الله الأرض يوم القيامة، و يطوي السماء بيمينه، ثم يقول: أنا الملك، أين ملوك الأرض؟

Allah će pograbiti Zemlju na Kijametskom danu i smotati nebesa u desnicu, zatim će reći: „Ja sam vladar! A gdje su zemaljski vladari?"

Uzvišeni Stvoritelj će Zemlju i brda zdrobiti i u prašinu pretvoriti:

و حملت الأرض و الجبال فدكتا دكة واحدة.

Pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe. (Kur'an, 69: 14)

Toga dana desit će se eksplozija mora i okeana čija vatra će se dizati u kosmos:

و إذا البحار فجرت.

I kada se mora jedna u druga uliju... (Kur'an, 82: 3).

Slobodniji savremeni prijevod ovog ajeta je: ***"I kada mora eksplodiraju".***

Eksploziv nije bio poznat u vrijeme Objave i klasičnih komentara Kur'ana jer je otkriven mnogo kasnije. Međutim, izraz «fedždžere, jufeždždiru, tefdžira» upotrijebljen u ovom ajetu, znači: «eksplodirati».

Zato, kada se ovaj ajet stavi u kontekst s drugim ajetom koji se, također, odnosi na opis situacije Sudnjeg dana, a glasi:

و إذا البحار سجرت.

„I kada se mora vatrom napune"
(Kur'an, 81: 6)

onda se lahko mogu shvatiti u savremeno doba, kada se zna za Ha-bombu (hidrogensku, ili vodikovu bombu), vrstu atomske bombe izvanrednog razornog djelovanja. Razlikuje se od atomske time što se pri njenoj eksploziji spajaju atomske jezgre lakših elemenata (vodik, litij i sl.) u teže atomske jezgre, pri čemu se oslobađa ogromna energija sadržana u atomima i izražena silnim svjetlosnim bljeskom i snažnim toplotnim udarom, zračnim pritiskom s jakim mehaničkim i radioaktivnim djelovanjem.

Zato više nije tajna da voda može goriti ili da može strahovito eksplodirati. I zamislite tu snagu koja se oslobodi u vidu eksplozije okeana i mora, kada se sve pretvori u plamenu buktinju čiji se plamen diže u vasionu.

Desiće se kolaps kosmičkih razmjera

إذا الشمس كورت

Kada sunce izgubi sjaj (smota se). (Kur'an, 81: 1)

و خسف القمر

I mjesec pomrači. (Kur'an, 75: 8)

و إذا الكواكب انتثرت

I kada zvijezde popadaju. (Kur'an, 82: 2),

إذا السماء انفطرت

إذا السماء انشقت

Kada se nebo rascijepi. (Kur'an, 82:1 i 84:1)

Ovi opisi uzeti su iz sura mekanskog perioda. Dakle, iz vremena kada većina Mekkelija nije vjerovala. Međutim, oni su ih kradimice slušali direktno od Poslanika, a.s, dok ih je on učio klanjajući svoj namaz kod Kjabe, osjećajući nadnaravnost kur'anskog izraza. Bili su to, za njih, novi opisi, njima odranije nepoznati. I u tome se, između ostalog, očitovala nadnaravnost Kur'ana, izražena potpuno novim riječnikom i izrazom, te novom terminologijom.

Iz svih ovih opisa Sudnjeg dana jasno je koliko su neke kategorije vjernika povlaštene i zaštićene, kada će u tim neprilikama kao vid nagrade zbog neke dobročiniteljske aktivnosti i nekih posebno rangiranih dobrih djela dobiti povlašteni položaj - da budu u zaštiti i hladu kada drugog hlada ne bude bilo osim hlada Arša.

Opisi Sudnjeg dana kod nekih islamskih klasičara

El-Haris El-Muhasibi, El-Gazali i još neki veliki islamski učenjaci, kako navodi El-Munziri, opisuju strahote toga Dana, što se svodi na slijedeće:

Kada se završi dunjalučko umiranje, nestane zemaljskih i nebeskih stanovnika, kada se više ne budu čuli zvukovi njihovog života i pokreta, i ne bude nikoga na dunjaluku osim Uzvišenog Gospodara koji je Oduvijek i Zauvijek, Jedini i Neprikosnoveni u svojoj veličanstvenosti, tada će mrtva stvorenja biti iznenađena pozivom na proživljenje i naredbom da stanu pred Gospodara svjetova uz dužno poštovanje i potčinjavanje.

Tada će odjeknuti ***«glas poziva»*** od kojeg prodrhti srce i zatrepti od straha, kosa posijedi od zabrinutosti, zemlja se raspukne nad glavama i ti Allahov rob prašnjav od glave do pete izlaziš da se sretneš sa Jedinim pravim Gospodarem svega, izlaziš unezvjerenog pogleda koji prati «glas poziva». I tako čine sva stvorenja u jednom trenu, izgledajući zemljano blijeda od boravka u zemlji nakon dunjalučke smrti.

Može li se zamisliti ta situacija kada svi, u općoj gužvi i košmaru, goli, bosi, prašnjavi, zemljano blijedi, isprepadani, niko nikoga ne gleda i ne primjećuje od vlastite zaokupljenosti i niko nikome ne može pomoći, smrtno šutljivi, zalivenih usta hitaju, a jedino se čuje topot koraka i «glas poziva» dok traje. I svi ponizni i skrušeni staju na mjesto obračuna, i ljudi i džini; sve njihove generacije, sa svim vladarima kojima je oduzeta vlast, pa se nalaze sa ostalom svjetinom, ali najponizniji, najpokorniji, manji od makova zrna, upravo suprotno od položaja na dunjaluku, jer su se tada oholili.

U takvoj situaciji pojavljuju se sve životinje; divlje, kopnene, planinske, ponizne i spuštenih glava i pokorne.

Pojavljuju se grabljivice svih vrsta krajnje ponizne pokorne i poslušne.

Potom dolazi šejtanska bratija u krajnjoj poniznosti, skrušenosti i poslušnosti...

I kad se sva stvorenja iskupe i okupe: i ljudi, i džini, i šejtani, i divljač, i ptice grabljivice i sva ostala živa stvorenja, i poredaju u iščekivanju obračuna, zvijezde će izgubiti sjaj i popadati, sunce i mjesec pogasiti se, na Zemlji zavladati zona sumraka, potpuni mrak. Dunjalučka nebesa će se, na očigled stvorenja, urušavati, cijepati i stropoštavati nad glavama preplašenih stvorenja uz zaglušujuću buku i grmljavinu, dok će na njegovim krajevima stajati

meleki, a sve to traje u Danu čija dužina je 50.000 godina.

I tada će se spustiti meleki. Popadaće i aterirati sa svojim ogromnim tjelesima i nebrojenim krilima uz zaglušujuću buku i glasove koji slave Uzvišenog. To će toliko djelovati strašno i autoritativno da će prisutna stvorenja, koja više neće moći savladati svoju bojazan, postavljati pitanja: "Je li među vama Bog?!"

Tada će se i meleki prepasti od tih pitanja i u pokušaju odricanja i nijekanja takve mogućnosti govoriće: "Uzvišen je naš Gospodar i nije među nama, već će doći!"

Skupljenih krila, oborenih i poniznih glava, staće u red za obračun. I tako će biti sa ostalim stanovnicima Sedam nebesa i Sedam zemalja.

I kada se sve to upotpuni, pojaviće se sunce koje je kondenzovalo desetogodišnju vrelinu i približiti glavama stvorenja na nepodnošljivu blizinu.

Tad neće biti drugog hlada osim hlada Allahovog Arša.

Iz ove činjenice jasno je koliko će u hadisu pomenute kategorije vjernika biti povlaštene i zaštićene zbog svoje dobročiniteljske aktivnosti i posebno rangiranih dobrih djela zbog kojih se dobija povlašetni položaj na Sudnjem danu, u

hladu Arša, kada drugog hlada osim Allahovog ne bude bilo.

Zato Uzvišenog i Milostivog Gospodara molim da nas pripremi za taj Dan i da nam se smiluje stavljajući nas u svoj hlad pod svoje okrilje kada drugog hlada i drugog pomagača neće biti.

Tad će nastupiti opći krkljanac i borba: hlada, hlada, hlada... A neće ga biti!
Bit će hlada samo za one kojima je Uzvišeni obećao. Nastupit će borba za hlad.

S jedne strane je more znoja koje prouzrokuje vrelina sunca, a s druge strane hlad. I nastupi krkljanac: hlada, hlada! Stvori se nezamisliva gužva gdje svako gura drugoga, u kojoj se noge isprepletu, grla osuše i nastupi nepodnošljiva žeđ, dahtanje i mučenje. Od straha i stida pred Gospodarem koji zna svaku čovjekovu i najskriveniju djelatnost koja će se objelodaniti pred svim generacijama svijeta i osramotiti počinitelja na tom mjestu obračuna, poteći će znoj iz osnove svake dlačice koja je ikad stvorena.

I znoj lije i teče spuštajući se na površinu Zemlje Kijameta... Pravi more... Teče prvo po površini zemlje, a potom polahko zahvata i tijela. Ljudi, u zavisnosti od svojih loših djela, porinuti su u to more dok znoj teče, gomila se i zahvata, kao bujica, tijela griješnika, po zasluzi i po djelima.

Neka svako pokuša zamisliti sebe u toj situaciji!

I kako doći do hlada i zaštite toga dana?

A karte i ulaznice za taj hlad i zaštitu prodaju nam se svaki dan tokom našeg života, non-stop, 24^h dnevno.

Ta situacija će kulminirati u neizdrživo čekanje. Ka'b i Katade kažu da će samo čekanje biti 300 godina, dok El-Hasen navodi da će to biti 50.000 godina.

Postaće svjetini toliko tijesno da će jedni od drugih tražiti da pokušaju umilostiviti Uzvišenog za konačnu presudu kako bi se završio taj teški košmar, pa makar nakon nje otišli u džehennemsku vatru.

Međutim, niko neće smjeti tražiti da se to završi. U Kur'anu se kaže:

. لا يكلمهم الله و لا ينظر إليهم يوم القيامة

Allah im se neće obraćati niti će ih gledati na Sudnjem danu. (Kur'an, 3:37)

.لا يتكلمن إلا من أذن له الرحمان

Neće govoriti - osim kome Milostivi dozvoli. (Kur'an, 78:38)

Vješaće se na poslanike, pitajući sve odabranike, da posreduju kako bi se završio taj strašni Dan. Međutim, odgovor sviju biće samo:

„Ostavite me, ostavite me, zauzet sam sobom! Nefsi, nefsi."

Zamislite, odabrani i Allahu dragi poslanici neće smjeti izaći pred svoga Gospodara sa molbom da započne obračun.

Zamisli sebe, brate i sestro, u toj gužvi dok glasovi svih ikad stvorenih stvorenja samo sebe pominju. I kada svi izgube nadu da će se prekinuti taj dan i ta muka, zamoliće još i Muhammeda, a.s., pa će se on jedini usuditi obratiti našem Gospodaru s molbom da započne obračun. Uzvišeni Gospodar će mu udovoljiti, jer Poslanik, a.s., znajući još na dunjaluku za strahote toga dana, pripremao se za njih.

Prenosi se da ga je Ebu Bekr Es-Siddik pitao na dunjaluku:

أراك قد شبت يا رسول الله؟

„Vidim te da si posijedio Allahov Poslaniče!"

A on mu je uzvratio:

شيبني هود و أخواتها، و هي الواقعة، و المرسلات، و عم يتساءلون، و إذا الشمس كورت.

„Osijedila me sura «Hud» i njene sestre: «El-Vaki'ah», «El-Murselat», «A'mme jetesaelun» i «Izeš-šemsu kuvviret».“[3]

[3] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis

O navedenoj situaciji i stanju upozoravao nas je naš Poslanik, a.s., kroz opise u mnogobrojnim hadisima koji su pribilježeni u poznatim zbirkama.

El-Munziri bilježi poglavlja hadisa sa ovom tematikom od kojih ćemo pomenuti samo neke.

Buharija i Muslim, bilježe od Aiše, r.a., predanje u kome se kaže:

عن عائشة رضى الله عنها قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: يحشر الناس حفاة عراة غرلا. قالت عائشة: فقلت: الرجال و النساء جميعا ينظر بعضهم إلى بعض؟ قال: الأمر أشد من أن يُهِمَّهم ذلك.

„Čula sam Allahovog Poslanika, a.s., kada kaže: 'Ljudi će biti proživljeni bosi, goli, neosunećeni.'
Rekoh: 'Zar ljudi i žene zajedno, gledajući jedni u druge?!'
A on reče: 'Situacija je mnogo teža i ozbiljnija da bi ih taj detalj zanimao'."[4]

Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 416.

[4] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 385.

Taberanija bilježi od Umm Seleme, r.a., sa vjerodostojnim lancem prenosilaca:

عن أم سلمة رضى الله عنها قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: يحشر الناس يوم القيامة عراة حفاة. قالت أم سلمة: فقلت: يا رسول الله وَاسوأتاهُ ينظر بعضنا إلى بعض؟ فقال: شُغِلَ الناس. قلت: ما شَغَلَهم؟ قال: نشرالصحف فيها مثاقيل الذر و مثاقيل الخردل.

„Čula sam Allahovog Poslnika, a.s., da kaže: 'Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni goli, bosi'. Rekoh: 'Alahov Poslaniče, o sramote! Zar da gledamo u sramotu jedni drugih.'
On reče: 'Ljudi će biti zauzeti'.
'Čime?', upitah.
On reče: 'Biće im dijeljene knjige koje su registrovale njihova najmanja i najsitnija djela'."[5]

Taberanija bilježi od Sevde b. Zem'ate, r.a., sa pouzdanim lancem prenosilaca:

عن سَوْدَةَ بنت زَمْعَةَ رضى الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يبعث الناس حفاة عراة غُرْلاً قد ألجمهم العرق و يبلغ شحوم الآذان. فقلت: يبصر بعضنا بعضا؟ فقال: شُغِلَ الناس، لكل امرئ منهم شأن يغنيه.

„Rekao je Alahov Poslanik, a.s.: 'Ljudi će biti proživljeni bosi, goli, neosunećeni, dok će ih znoj zapljuskivati do ušiju'. Rekoh: 'Hoćemo li se vidjeti međusobno?'

[5] Ibid, 4, 385.

On reče: 'Ljudi će biti zauzeti. Tada će svako biti okupiran svojim problemima'."[6]

Buharija i Muslim bilježe predanje od Sehl b. Sa'da, r.a.:

عن سَهل بن سَعد رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يحشر الناس يوم القيامة على أرض بيضاء عفراء كقرصة النقيّ ليس فيها علم لأحد.

„Ljudi će biti proživljeni na bijeloj zemlji kao bijeli somun. Ni za koga neće biti zaklona, traga niti pokazivača."[7]

Buharija i Muslim bilježe od Enesa, r.a., koji prenosi da je neki čovjek rekao:

عن أنس رضى الله عنه أن رجلاً قال: يا رسول الله قال الله تعالى: (الذين يحشرون على وجوههم إلى جهنم) أيحشر الكافر على وجهه؟ قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: أليس الذى أمشاه على الرجلين في الدنيا قادر على أن يُمْشِيَهُ على وجهه؟ قال قتادة حين بلغه: بلى و عزّة ربنا!

"Allahov Poslaniče, Uzvišeni Alah je rekao: *'Oni koji budu proživljeni na licima i tako u džehennem odvučeni biće, u najgorem položaju*

[6] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimulisanje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 385.
[7] Ibid, 4, 386.

i u najvećoj nevolji'.[8] **Hoće li kjafir, doista, biti proživljen na licu?"**

Allahov Poslanik, a.s., odgovori:

"Zar Onaj koji ga stvori da hoda na dunjaluku nogama ne može da ga proživi da hoda na licu?!" Kada je to Katade čuo rekao je: "Može, tako mi Veličine moga Gospodara!"[9]

U jednom drugom rivajetu pominje se:

أما إنهم يتقون بوجوههم كل حدب و شوك.

"...zar se ne boje da će licima svojim osjetiti svaku neravninu i pokupiti trnje?"[10]

Na Sudnjem danu, jedna od kazni za oholnike biće da budu proživljeni kao najsitnije praške, tako da će biti gaženi i omalovažavani od svih.

El-Bezzar bilježi od Džabira, r.a., predanje u kome Allahov Vjerovjesnik, a. s., kaže:

و روى عن جابر رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه و سلم قال: يَبْعَثُ الله يوم القيامة ناساً في صور الذرّ يطؤهم الناس بأقدامهم، فيقال: ما هؤلاء في صور الذر، فيقال: هؤلاء المتكبرون في الدنيا.

[8] **Kur'an**, 25:34.
[9] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 387.
[10] Ibid, 4, 387.

"Na Sudnjem danu, Allah će proživiti neke ljude u tako patuljastom obliku da će biti kao male praške koje će svi gaziti. Neko će zapitati: 'Zašto su ovi u ovako sitnom obliku?' Odgovoriće se: 'To su oholnici sa dunjaluka'."[11]

Ahmed i Taberanija bilježe merfu' predanje od Enesa, r.a., u kome se kaže:

لم يلقَ ابن آدم شيئا منذ خلقه الله عز و جل أشد عليه من الموت، ثم إن الموت أهونُ مما بعده، و إنهم لَيَلْقَوْنَ من هَوْلِ ذلك اليوم شدّةً حتى يُلْجِمَهُمُ العرق حتى إن السفن لو أجريت فيه لَجَرَتْ.

"Ništa teže neće doživjeti Ademov potomak na dunjaluku od smrti. Međutim i smrt je lakša od onoga što slijedi. Na Sudnjem danu doživjet će da mu znoj teče kao more, u kojem bi - kad bi lađe porinule - plovile."[12]

Ahmed bilježi predanje koje se može smatrati vjerodostojnim a u kome se kaže:

لوْ أن رجلاً خر على وجهه من يومِ وُلِدَ إلى يوم يموت هرماً في طاعة الله عزّ و جلّ لَحَقَّرَه ذلك اليوم و لو دانه رُدَّ إلى الدنيا كيما يزداد من الأجر و الثواب.

[11] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 388.
[12] Ibid, 4, 390.

"Kada bi čovjek pao na sedždu rođenjem i ostao u tom stanju ibadeta do duboke starosti, Sudnji dan bi ga učinio siromašnim i nepripremljenim. A kad bi mu se približio, ako bi mogao, ponovo bi se vratio na dunjaluk da se pripremi povećavajući sevape i nagrade."[13]

[13] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 397.

I Kategorija spašenih: pravedni imam

الإمام العادل

1. Pravedni imam, predvodnik (vladar)

Prva kategorija onih koji će imati hlad na sudnjem danu biće pravedni vladar ili predvodnik. A «pravedni predvodnik», kako kaže El-'Alkami, odnosi se na «bilo koga ko je bio u ulozi da rješava neko pitanje vjernika, bilo da se radi o pitanjima zakonodavne, političke ili izvršne vlasti. Hadis počinje ovom kategorijom upravo zbog važnosti ali i zbog široke primjene na koju se može odnositi.»[14]

Uzvišeni Allah naređuje pravdu i poštivanje svačijeg prava u mnogobrojnim ajetima:

إن الله يأمر بالعدل و الإحسان و إيتاءِ ذى القربى و ينهى عن الفحشاء و المنكر و البغي يعظكم لعلكم تذكرون.

[14] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 164.

Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje.
(Kur'an, 16: 90)

يا أيها الذين ءامنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله و لو على أنفسكم أو الوالدين و الأقربين...

O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi, pa i na svoju štetu, ili na štetu roditelja i rođaka... (Kur'an, 4: 135)

يا أيها الذين ءامنوا كونوا قوامين لله شهداء بالقسط و لا يجرمنكم شنئان قوم على ألا تعدلوا اعدلوا هو أقرب للتقوى و اتقوا الله إن الله خبير بما تعملون.

O vjernici, dužnosti prema Allahu izvršavajte, i pravedno svjedočite! Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti, i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što vi činite. (Kur'an, 5: 8)

إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها و إذا حكمتم بين الناس أن تحكموا بالعدل إن الله نعما يعظكم به إن الله كان سميعا بصيرا.

Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravično sudite; uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah doista sve čuje i sve vidi. (Kur'an, 4: 58)

To su samo neki kur'anski tekstovi koji naređuju pravednost.

A El-Munziri navodi izbor hadisa na ovu temu iz kojeg ćemo citirati nekoliko predanja:

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: كلكم راع و مسئول عن رعيته: الإمام راع و مسئول عن رعيته، و الرجل راع في أهله و مسئول عن رعيته، و المرأة راعية في بيت زوجها و مسئولة عن رعيتها، و الخادم راع في مال سيده و مسئول عن رعيته، و كلكم راع و مسئول عن رعيته. (رواه البخاري و مسلم)

Od Ibni Omera se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., da kaže: 'Svako od vas je odgovoran za ono što mu se povjeri: -Vladar je čuvar i odgovoran za svoje podanike, čovjek je čuvar svoje porodice i odgovoran za nju, žena je čuvarica kuće i odgovorna za nju, sluga je čuvar imetka svoga gospodara i odgovoran za njega, i svako od vas je čuvar i odgovoran za ono što čuva'." (Buharija i Muslim)[15]

و عن أبي هريرة ، رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: من ولي القضاء ، أو جعل قاضيا بين الناس، فقد ذبح بغير سكين.

---

[15] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 155.

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: 'Ko se postavi za sudiju ili ga učine sudijom među ljudima «zaklan» je bez noža'."[16]

(Metafora o «klanju bez noža» kojim je klanje uobičajeno ima da uputi na opasnost koja se krije u ovoj vrsti posla gdje se može desiti korupcija, nepravda i pristrasno suđenje).

عن بريدة رضي الله عنه عن النبى صلى الله عليه و سلم قال: القضاء ثلاثة: واحد في الجنة، و اثنان في النار، فأم الذي في الجنة فرجل عرف الحق فقضى به و رجل عرف الحق فجار في الحكم فهو في النار، و رجل قضى للناس على جهل فهو في النار.

Od Burejde, r.a., se prenosi da je Vjerovjesnik, a.s., rekao: "Imaju tri vrste sudija: jedna vrsta će u džennet a dvije u džehennem. U džennet će čovjek koji spozna istinu i pravdu i uradi po njoj boreći se za nju. A onaj koji spozna šta je istina i pravda, pa presudi protiv nje - u vatru će, kao i čovjek koji sudi po neznanju."[17]

[16] Ibid, 3, 155.
[17] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 156.

و عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: ليأتين على القاضي العدل يوم القيامة ساعة يتمنى أنه لم يقض بين اثنين في تمرة قط.

Ahmed b. Hanbel bilježi od Aiše, r. a., koja kaže: "I pravednom sudiji doći će sat vremena na Sudnjem danu kada će poželjeti da nije donio presudu čak ni dvojici koji su se parničili za vrijednost jedne hurme".[18]

و عن عوف بن مالك رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: ... أولها ملامة و ثانيها ندامة و ثالثها عذاب يوم القيامة إلا من عدل و كيف يعدل مع قريبه.

Od 'Avfa b. Malika prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao o vlasti: "...Početak joj je pokuđen, zatim slijedi žalost i kajanje, a na Sudnjem danu patnja i kazna, osim za one koji su bili pravedni. A kako će biti pravedan sudeći rođacima?!"[19]

و عن أبي هريرة ، رضي الله عنه: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: ليوشكن رجل أن يتمنى أنه خر من الثريا و لم يل من أمر الناس شيئا.

A od Ebu Hurejre, r.a., u vjerodostojnom rivajetu kaže se: "Čuo sam Allahova

[18] Ibid, 3, 157.
[19] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 157.

Poslanika, a.s., da kaže: 'Gotovo će čovjek poželjeti da je pao sa neke zvijezde nego da je imao bilo kakvu odgovornost prema ljudima'."[20]

ثلاثة لا ترد دعوتهم: الصائم حتى يفطر و الإمام العادل، و دعوة المظلوم...

Od njega se, također, prenosi: "Trojici se dova ne odbija: postaču u vrijeme iftara, pravednom vladaru i onome kome je nepravda učinjena..."[21]

و عن ابن عباس، رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يوم من إمام عادل أفضل من عبادة ستين سنة...

A od Ibni 'Abbasa, r. a., prenosi se: "Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: 'Dan pravednog vladara vredniji je nego ibadet šezdeset godina'."[22]

و عن أبي هريرة ، رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ياأبا هريرة، عدل ساعة أفضل من عبادة ستين سنة، قيام ليلها و صيام نهارها، و يا أبا هريرة، جور ساعة في حكم أشد و أعظم عند الله عز و جل من معاصي ستين سنة.

Od Ebu Hurejre prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao: "Ebu Hurejre, sat pravde - bolji je nego šezdeset godina ibadeta u vidu noćnog klanjanja i dnevnog posta. Ebu

[20] Ibid. 3,161.
[21] Ibid. 3,165.
[22] Ibid. 3, 167.

Hurejre, sat nepravde na vlasti - mrži je i teži Allahu od griješenja šezdeset godina."[23]

و عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: أحب الناس إلى الله يوم القيامة و أدناهم منه مجلسا: إمام عادل، و أبغض الناس إلى الله تعالى و أبعدهم منه مجلسا: إمام جائر.

.و رواية: أشد الناس عذابا يوم القيامة إمام جائر

Od Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a., prenosi se: "Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: 'Najdraži i najbliži čovjek Uzvišenom Allahu na Sudnjem danu biće pravedan vladar, a najmrži i najudaljeniji čovjek od Njega biće nepravedni vladar... A nepravedan vladar biće najteže kažnjen'."[24]

Lik pravednog vladara- Omer b. El-Hattab

Prva četverica halifa u historiji islama nazivaju se «hulefaur-rašidin» (pravedne halife). Praktični primjer pravedng vladara imamo posebno u liku drugog halife Omera b. El-Hattaba, r.a., Allahov Poslanik, a.s., obećao mu je džennet još za života, čast koju su imali samo

[23] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 167.
[24] Ibid.

deseterica od generacije ashaba pomenute u Kur'anu. Njegov život satkan je od pravde. Čak i njegova smrt puna je pouke i ibreta o pravdi i brizi za nju.

Bio je posebna ličnost. Pored svojih prirodnih osobina koje su ga kandidirale za pravednika, i kojem je teško naći sličnog kroz historiju ljudskog roda, njega je posebno oplemenila vjera.

Bio je to lik koji plijeni i dopadne se na prvi pogled, pri prvom susretu. Više o njegovoj ličnosti pravednika u njegovom pravdom ispunjenom životu saznat ćemo kroz predanja koja su vjerodostojna... To je lik koji ne ostavlja čovjeka ravnodušnim. Lik koji želimo susresti u džennetu i družiti se sa njim, ako Bog da...

Hadis o njegovoj šehidskoj pogibiji bilježi Buharija.

Bio je to ljudina od čovjeka - u fizičkom i psihičkom smislu. Izgledao je visok toliko da je normalno hodajući izgledao kao čovjek koji jaše na konju.

Njegov sluga ga opisuje: "Bio je to najbolji čovjek koji može postojati. Međutim, kada se Omer naljuti, onda je to strašna stvar."

Kad bi se sjećao Uzvišenog Allaha zaplakao bi kao malo dijete, tako da je imao usječena dva puteljka niz lice ispod očiju od silnog plakanja.

Imao je strahovito razvijen osjećaj za pravdu. Jednom mu njegov sluga daje mlijeko koje nije prepoznao po okusu, pa ga pita:

"Teško tebi, otkud ovo mlijeko?"
A ovaj odgovara: "Devče se otelo i posalo tvoju devu. Zato sam pomuzao državnu devu..."

Posjedovao je jedan vid istinskog instinkta, vizije ili čak telepatije. Njegove vrijednosti i osobine potekle su iz različitih izvora, a islam ih je oplemenio i doveo do izražaja.

Ashabi su znali reći za Omera:

"Ono što je skriveno kod Omera bolje je od onoga što se javno zna."
Ebu Bekr Es-Siddik je rekao o njemu: "Mrzitelji Omera bili su samo oni koji su mrzili hajr".

Abdullah b. Mesu'd kaže o Omeru: **"Da znam da je Omer volio psa i ja bih ga zavolio".**

Mnogobrojna su kazivanja koja upućuju na to da je Omer imao izvanredan osjećaj pravde, koji se rijetko susreće u historiji čovječanstva.

A pravda je imati isti tretman prema najdaljem i najbližem u pogledu prava i sudskih sporova.

Sudiji je najbliži njegov sin. Međutim, kada sudija isto postupi prema rođenom sinu kao i prema drugim ljudima, može se reći da je postupio pravedno.

Za Omera, i pred njegovim sudom bili su jednaki njegovi sinovi sa ostalim običnim svijetom.

U predanju o događaju koji se zbio njegovom sinu Abdurrahmanu u Egiptu, Amr b. El-A's, tadašnji namjesnik Egipta, pripovijeda:

"Došli su mi Omerov sin Abdurrahman i Ebu Surua'h kao polomljeni, smoždeni i rekoše mi: 'Primjeni na nama Allahovu kaznu hadda. Jučer smo pili neko piće koje nas je opilo.' Obrecnuh se na njih, nastojeći da ih otjeram, a Abdurrahman mi reče: 'Ako to ne učiniš obavijestiću oca kad se vratim'.
Razmislih, a znao sam da, ako ne izvršim kaznu nad njima, Omer će se razljutiti na mene i smjeniti me s položaja, jer se ne bi složio sa mojim postupkom i oprostom. Dok je trajalo još takvo stanje, uđe Abdullah b. Omer. Podigoh se pred njim uz dobrodošlicu želeći da ga posadim u pročelje, a on odbi i reče:
'Otac mi je striktno zabranio da ti dolazim, osim u nuždi. Doista moj brat ne bi trebao da bude obrijan pred svim ovim svijetom, a što se tiče kazne udaranja (bičevanja) uradi kako misliš da treba'."

Amr dalje nastavlja kazivanje:

"Tada je bio običaj da se uz izvršenje hadda kažnjenik obrije. Zato ih izvedoh u svoje dvorište i izvrših kaznu bičevanja.
Omerov sin uze brata u kuću, pa mu obrija glavu i Ebu Suru'i. Bogami, ništa nisam pisao Omeru o ovom događaju. Međutim, dođe mi pismo od Omera. Započeo je «Bismilom» a poslije toga nastavio u stihovima:
'Od Allahovog roba Omera, vladara pravovjernih,
Allahovom asiji (griješniku) Ibnul-A'su!
Čudim ti se Ibnul-A'se na hrabrosti...
Mislim da je neophodno da te razvlastim na ružan način. Izvršio si kaznu nad Abdurrahmanom u kući i obrijao ga u kući, znajući da moje mišljenje nije takvo. Abdurrahman je samo jedan od tvojih podanika prema kojem treba da se odnosiš kao prema drugim muslimanima. Međutim ti si pomislio: -Ovo je sin vladara... A znaš da kod mene nema prednosti čovjek nad drugim kada je u pitanju Božije pravo. Zato, kad ti dođe ovo moje pismo pošalji Abdurrahmana u plaštu na samaru da iskusi šta je zgriješio.' "

Amr dalje pripovijeda:

"Pročitao sam Omerovom sinu pismo njegovog oca. Zatim sam napisao Omeru pismo u kojem se izvinjavam i obavještavam

ga da sam kaznu izvršio u dvorištu svoje kuće, i Allahom se kunem - a od nje veće zakletve nema, da kazne muslimana i zimmija izvršavam na istom tom mjestu. Opremio sam ga kao što je Omer naredio, šaljući mu i pismo po sinu Abdullahu."

Eslem pripovijeda u drugom predanju:

"Došao je Abdurrahman ocu u plaštu. Iscrpljen od takvog načina putovanja gotovo da se nije mogao kretati. Omer mu reče: 'Abdurrahman, jesi li učinio to i to?'
Abdurrahman b. A'vf se umiješa govoreći:
'Vladaru pravovjernih, nad njim je već izvršena kazna'.
Omer se nije osvrtao na to već se obrecnu na njega.
Omerov sin Abdurrahman vrištao je:
'Bolestan sam, ubićeš me'. Omer ga je izbičevao i zatvorio.
Poslije se Abdurrahman razbolio i umro ."

Ovo kazivanje zahtijeva pojašnjenje. Omerov sin Abdurrahman došao je namjesniku iz razloga što je nešto popio, misleći da je to dozvoljeno. Međutim, ispostavilo se da je to opojno piće pošto se opio od njega. I smatrao je da se nad njim zbog toga mora izvršiti "kazna bičevanja" kako bi se očistio od grijeha. Pošto namjesnik u prvo vrijeme nije htio to da izvrši, zaprijetio mu je da će o tome obavijestiti njegovog oca Omera. Takvi su bili ćud, moral i

osjećaj odgovornosti, svojstveni članovima Omerove porodice.

Ko je bio namjesnik? Bio je to Amr b. El-A's, poznat po obazrivosti i mudrosti. U prvo vrijeme pokušao je otjerati i odgovoriti mladića od izvršenja kazne, vjerovatno razmišljajući i znajući šta sve iz toga može da proizađe poslije.

Međutim, primjećujemo da je ovo kazivanje, na izvjestan način, pretjerano jer govori o tome da je Omer vrlo grubo ponovio kaznu nad sinom.

Svi oni koji su poznavali Omera znaju da Omer ništa nije činio što bi imalo primjese licemjerstva, tako da ni ova kazna nije bila potrebna Omeru kao vid demanta kako se prema halifinom sinu ne postupa kao prema ostalim običnim muslimanima.

Omer, r.a., pored toga što je bio pravedan, bio je, također, izuzetno milostiv, posebno kada se radi o izvršenju kazni hadda.

Jednom prilikom doveden mu je pijanac. Htio je da ga primjereno kazni pa mu se obraća:

"Eh, tebe ću poslati čovjeku koji neće imati nikakve milosti prema tebi".

Poslao ga je Muti'u b. El-A'bdiju da sutradan izvrši kaznu bičevanja. I Omer je prisustvovao kazni koju je izvršavao Muti' na

izuzetno grub način. Ali kada je to Omer vidio povika:

"Ama, ubit ćeš čovjeka! Koliko si mu udaraca zadao?"
Ovaj reče: "Šezdeset".
Omer naredi: "Smanji mu kaznu za dvadeset udaraca".

To je značilo da mu ne udara osamdeset udaraca, kako je bilo po običaju, nego da se zbog jačine udaraca koje je već zadao Muti' kazna završi sa šezdeset udaraca.

Omer se znao rasrditi i na najpoznatije namjesnike, kao što je bio slučaj sa Ebu Musa El-Eša'rijem, koji je jednom izbičevao pijanca, obrijao mu glavu, nacrnio lice i proširio među ljude da ga ne primaju u svoje društvo niti da jedu zajedno sa njim. Omer je zbog toga strogo ukorio namjesnika a kažnjeniku dao odštetu od 200 dirhema. Tim povodom napisao je Ebu Musau:

"Ako još jednom tako postupiš, ja ću nacrniti tvoje lice i provodati te takvog među ljude".

Potom mu je naredio da pozove muslimane na druženje i zajedničko jelo sa kažnjenim pijancem, kako bi mu pružili mogućnost javnog kajanja kojim bi povratio i izgubljeno pravo svjedočenja.

Pripovijeda se, također, da je pitao za čovjeka kojeg poznaje, pa mu je rečeno da se opija.

Napisao mu je pismo citirajući početak sure Gafir:

غافر الذنب و قابل التوب شديد إني أحمد إليك الله الذي لا إله إلا هو
العقاب ذو الطول لا إله إلا هو إليه المصير.

"Zahvaljujem uzvišenom Allahu, mimo kojeg drugog Boga nema, «koji oprašta grijehe i prima pokajanje, koji strahovito kažnjava i obilno nagrađuje; drugog Boga osim Njega nema. Njemu se sve vraća. »"

Spomenuti čovjek nije prestajao ponavljati ova značenja, plačući i kajući se. Za njegovo pokajanje čuo je i Omer, pa je rekao onima oko sebe:

"Ovako radite: kad vidite vašeg brata da je pokleknuo, pomozite mu i budite mu oslonac, moleći Allaha da mu oprosti. Nemojte biti pomagači šejtanu u borbi protiv njega."

Zbog svega ovoga najboje je da po pitanju slučaja Abdurrahmana uzmemo rivajet njegovog brata Abdullaha b. Omera. Njegovo predanje može se sažeti u slijedeće:

"Moj brat Abdurrahman i Ebu Suru'ah Ukbet b. El-Haris opili su se. Ujutro su se

uputili Amru b. El-A'su, namjesniku Egipta i rekli mu:
'Očisti nas jer smo se opili od nekakvog pića'.
Ja nisam znao da su išli Amru b. El-A'su i htjedoh da moj brat ne bude (prilikom izvršenja kazne) brijan pred svjedocima'.
Rekoh: 'Uđi, ja ću te obrijati'.
U to vrijeme primjenjivala se kazna brijanja glave uz kaznu bičevanja.
Moj brat Abdurrahman ušao je u kuću, pa sam ga obrijao. Poslije ih je Amr b. El-A's izbičevao.
Omer je to čuo pa je napisao Amru: 'Šalji mi Abdurrahmana na samaru'.
Amr je tako učinio. Kad je Abdurrahman došao do Omera, ovaj ga je kaznio i izbičevao zato što mu je bio sin, zatim ga je poslao u neko mjesto gdje je boravio mjesec dana, a za tih mjesec dana se skroz oporavio. Ali, nakon toga se razbolio i umro, što je neinformisanom svijetu značilo da je umro od posljedica kazne hadda."

Ovaj rivajet najbolje objašnjava pomenuti događaj.

Nije poznato da se Omer ikada ljutio bez razloga. Njegova ljutnja je uzrokovana uskraćivanjem nekog prava ili griješenjem.

Bio je milostiv kao što je bio pravedan.

Prenosi se da je napao svoju sestru Fatimu zbog prelaska na islam. Udario ju je po licu tako

snažno da ju je krv oblila. To je uzrokovalo njenu ljutnju i inat svojstven porodici El-Hattaba, pa je srdito rekla:

"Allahov neprijatelju, udaraš li me zato što smatram da je Allah Jedan?"
On bez razmišljanja potvrdi: "Da!"
Ona mu reče: "Radi šta hoćeš, a ja tvrdim da nema drugog Boga do Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik. Primili smo islam makar tebi bilo uz nos."

Omer se nakon toga rastužio i pustio njenog muža kojeg je bio bacio na tle i sjeo mu na prsa. Zatim se udaljio pa vratio i zatražio list na kome su bili napisani kur'anski ajeti. Nakon toga direktno se zaputio Poslaniku, a.s., i pred njim primio islam.

Pripovijeda Eslem jedno od mnogobrojnih predanja koja na tako upečatljiv način govore o jednostavnosti, bogobojaznosti i pravednosti Omera kao vladara:

"Zaputili smo se sa Omerom, r.a., kroz Harru Vakima, dok nismo stigli do Dirara (mjesto blizu Medine), kad vidjesmo zapaljenu vatru.
Omer reče:
'Esleme, mislim da su tamo putnici koje su noć i hladnoća zaustavili. Idemo tamo.'
Ubrzali smo kretanje dok nismo stigli tamo, kad ono neka žena sa djecom. Na zapaljenoj

vatri nalazio se nekakav lonac, dok su djeca plakala i jecala.
Omer reče: 'Esselamu alejkum, stanovnici svjetla!'
Mrzio je da se izrazi riječima: 'Stanovnici vatre'.
Žena mu odvrati selam, a on upita: 'Možemo li prići?'
Žena mu odgovori: 'Pristupi s hajrom ili odbij'.
Približismo se. Omer zapita: 'Šta vam se desilo?'
Ona reče: 'Noć i hladnoća su nas zaustavili.'
Omer zapita: 'Šta je sa djecom, zašto plaču?'
Ona reče: 'Zbog gladi'.
Omer dalje upita: 'A šta je u loncu?'
Ona reče: 'Voda, kojom želim da ih utješim dok ne zaspu. Bog će presuditi nama i Omeru'.
Omer reče: 'Allah ti se smilovao, kako Omer može znati za vas?'
Ona odvrati: 'A kako može biti naš vladar a da ne zna za nas?'
Omer mi se približi i reče: 'Idemo!'
Zaputili smo se do državnog magacina iz kojeg su se pomagali oni kojima je pomoć potrebna. Omer uze brašna i mrsi, te mi naredi: 'Natovari me ovim!'
Rekoh: 'Ja ću to nositi!'

A on reče: 'Hoćeš li i na Sudnjem danu nositi moj teret, majke nemao!' Naprtio sam ga i zaputismo se žurno prema ženi.
Kad stigosmo do nje, on zbaci teret sa sebe, uze brašna i reče: 'Napraviću jelo.'
Počeo je puhati u vatru ispod lonca. Imao je neobično bujnu i gustu bradu pa sam vidio kako se dim puši i izvija iz nje dok je pripremao jelo. Zatim je skinuo lonac i skuhanu kašu stavio u posudu rekavši ženi: 'Ti ćeš ih nahraniti dok ja ohladim hranu!'
Bio je prisutan sve dok se djeca nisu zasitila.
Tad mu žena reče: 'Allah te nagradio dobrim. Ovim djelom preči si za vladara pravovjernih od Omera'."

Jednom je Omer vidio slijepog starca koji prosi na vratima. Kada je saznao da je židov reče mu:
"Šta te učinilo da si pribjegao ovome?"
On reče: "Tražim pravo poreza (džizija), potrebe i starosti".
Omer ga uze pod ruku i odvede kući. Učinio je da bude zadovoljan, a onda poslao po magacionera državne hazne i rekao mu:
"Vidiš ovoga i njemu slične! Tako mi Allaha nećemo biti pravedni ako smo iskoristili njegovu mladost a ponižavamo ga u starosti. Zekjat je doista za siromahe i potrebne. Siromasi su muslimanska fukara, a ovaj ovdje

je ehlul-kitabija koji ima potrebu." Oslobodio ga je džizije (poreza) kao i njemu slične.

Omer je bio milostiv čak i prema životinjama koje se muče. El-Musejeb b. Darim pripovijeda da ga je vidio kako tuče čovjeka i kažnjava zato što je opteretio svoju devu više nego što može podnijeti. Znao je izraziti bojazan kako će ga Allah pitati za jarca koji krepa negdje daleko od njega na obalama Eufrata u Iraku.

I slijedeća predanja upućuju na njegovu pravednost i beskompromisnost kada je ona u pitanju i kada treba otkloniti posljedice nepravde i zuluma.

Amr b. El-A's je bio namjesnik Egipta. Njegov sin imao je vlastite konje na trkama. Neki Egipćani se zakačiše sa njim oko pobjedničkog konja. Namjesnikov sin Muhammed, misleći kako je njegov konj pobjednik, slavodobitno zavika:
'Tako mi Gospodara Kabe to je moj konj'.
Zatim se približio konj pa ga njegov vlasnik prepoznade. Muhammed se rasrdi, napade i udari Egipćanina bičem rekavši:
'Evo ti! Ja sam sin plemića.'
Namjesnik Amr b. El-A's saznao je za to i, pobojavši se da ih Egipćanin ne prijavi zbog toga, zatvori ga jedno vrijeme. Međutim, kada se Egipćanin riješio zatvora, ipak, ode i potuži se halifi.

Enes b. Malik pripovijeda:

"Allaha mi, Omer mu samo reče: 'Sjedi!'
Prošlo je jedno vrijeme dok Omer nije dobavio Amra i njegovog sina iz Egipta na mjesto gdje se izvršava kazna.
Tada upita: 'Gdje je Egipćanin? Evo ti štap i udri velikaševog sina!' Egipćanin ga je istukao do iscrpljenosti, na opće odobravanje. Nije prestajao, tako da smo najzad poželjeli da ga pusti, a Omer ga je poticao govoreći:
'Udri plemića!'
Zatim Omer reče:
'Sada je red na Amrovu ćelu. Allahami, njegov sin te ne bi udario osim zbog oslonca na očevu vlast.'
Amr se prepade i poče opravdavati:
'Vladaru pravovjernih, ti si izvršio kaznu!'
A i Egipćanin mu oprosti izjavivši:
'Vladaru pravovjernih, izudarao sam onog ko je mene udario'.
Omer reče: 'Allahami, ne bismo te sprečavali da ga udaraš sve dok ga sam ne prestaneš tući'.
Zatim se okrenu Amru srdito izrekavši riječi koje nije rekao vladar ni prije ni poslije njega: 'Amre, s kojim pravom porobljavate ljude kada su ih njihove majke rodile slobodnim'?"

Halid b. El-Velid bio je najpoznatiji islamski vojskovođa svoga vremena. Zbog nekih propusta koji se nisu svidjeli Omeru, r.a., on ga

je razvlastio namjesništva nad Sirijom i naredio da mu se oduzme polovica imetka.

Suđeno mu je kao najobičnijem vojniku. Kada mu je sudija htio ostaviti oboje papuča, koje je imao, Halid b. El-Velid zatraži da se i to podijeli.

Halid i Omer su, inače, bili slični, čak i fizički, pa su ih nekada mijenjali i obraćali se Omeru misleći da je on Halid.

Džibilla b. El-Ejhum bio je kršćanski vladar koji je primio islam. Uz njega islam su prihvatili i njegovi sunarodnjaci. Džibilla, obučen u vladarsku odoru, dođe u Mekku na hadždž i kada mu neki beduin u tavafu nagazi na vladarski plašt on ga, pred svim hadžijama ispred Bejtullaha, ošamari.

Omerova presuda u ovom slučaju bila je da i beduin ošamari vladara pred istim tim ljudima, jer islam ne pravi razliku između vladara i običnog čovjeka. Ova pravedna presuda uticala je da novopečeni musliman Džibilla pobjegne u svoju zemlju i ponovo konvertira u kršćanstvo, ne mogavši podnijeti pravdu islama koja ne pravi razliku između običnog muslimana i vladara.

Buharija u svom Sahihu bilježi čitavo poglavlje o Omeru.

Navešćemo neka njegova predanja koja ocrtavaju osobenosti i karakterne osobine ovog izuzetnog lika.

Buharija bilježi u slijedećim predanjima pod brojevima:

- 3683 -. Kazivao nam je 'Abdul-'Aziz b. 'Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd od Saliha, ovaj od Šihaba, ovaj od 'Abdul-Hamida b. 'Abdur-Rahmana b. Zejda, a ovaj od Muhammed b. Sa'da b. Ebi Vekkasa, a on od svoga oca koji je rekao:

Zatražio je Omer b. El-Hattab dozvolu da uđe kod Poslanika, a.s., dok su kod njega bile neke raspričane žene Kurejševićke koje su nadglasavale glas Poslanika, a.s. Pošto je Omer zatražio prijem, skočile su namještajući svoje hidžabe.
Poslanik je, smijući se, dozvolio Omeru da uđe.
Vidjevši ga nasmijana Omer upita: 'Allah ti je zube nasmijao, Poslaniče?'
Poslanik, a.s., odvrati:
'Čudim se ženama koje su bile kod mene, čuvši tvoj glas požurile su sa hidžabom'.
Omer reče:
'Poslaniče, ti si preči da te se ustručavaju.'
Zatim dodade:
'Neprijateljice samih sebe, zar se mene plašite a Poslanika, a.s., se ne plašite?'
Rekoše:
'Da. Ti si strašniji i grublji od Poslanika, a.s.'
Poslanik, a.s., reče:

'Ostavi ih sine Hattabov, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, nije te šejtan nikada sreo na putu, a da nije pobjegao drugima'."[25]

- 3684 -. Kazivao nam je Muhammed b. El-Musenna, njemu Jahja od Isma'ila, a njemu Kajs, koji je rekao: **"Rekao je Abdullah:**

"Od kako je Omer primio Islam živimo ponosni".[26]

[25] Ovo ne znači da je Omer, r.a., bezgriješan. To je obaveza u opisu i svojstvu Poslanika, s.a.v.s., a što se tiče Omera, r.a., to je samo u domenu mogućeg. Došlo je i u drugom hadisu, koga bilježi Taberanija, a prenosi Hafsa: „Od kako je Omer primio islam, šejtan ga nije sreo a da nije pao na nos". Ovo upućuje na jačinu i snagu Omerove vjere i imana. En-Nevevi smatra da je ovaj hadis jasnog značenja i da tu nema alegorije u izrazu. Prema tome, šejtan je doista istinski bježao kada bi vidio i susreo Omera, r.a.

[26] Rekao je Ibn Mes'ud: „Vallahi, nismo mogli javno klanjati dok Omer nije primio islam". Ako znamo da je Omer bio četrdeseti musliman, kao što se prenosi predaja od njega ("Vidiš, kada sam ja primio islam sa Poslanikom, s.a.v.s, bilo je tek trideset i devet osoba koje su bili muslimani, pa sam namirio na četrdesetericu"), onda tek možemo shvatiti koju težinu i prevagu je imalo njegove primanje islama kada su mušrici nakon toga rekli: „Narod nam se prepolovio..."
Na kraju hadisa Ibn 'Abbasa pominje se: „...Rekao sam: ‚Poslaniče što se skrivamo?' I izašli smo u dva saffa. U jednom sam bio ja, a u drugom Hamza. Kada su Kurejševići to vidjeli, pogodila ih je neopisiva tuga..." A Poslanik, a.s., je dovio: „Allahu pomozi islam sa Omerom ili 'Amrom b. Hišamom..."

Dio ovog hadisa ponovljen je u hadisu Buharije broj: 3863.

- 3685 -. Kazivao nam je 'Abdan, njega je obavijestio 'Abdullah, a njemu prenio Omer b. Se'id od Ibn Ebi Mulejketa da je čuo Ibn 'Abbasa kada je rekao:

"Omer je postavljen na svoj mrtvački krevet-tabut, ljudi su ga opkolili u dovama i klanjanju prije nego ga ponesu - i ja sam bio među njima - i niko me nije oslovio do Alija b. Ebu Talib koji me prihvati za rame, donoseći rahmet i žaleći za Omerom rekavši:

'Nisi mi ostavio nikoga dražeg da bih poželio da se susretnem sa Allahom a da imam slična djela njegovim, do tebe. Boga mi, mislim da će te Allah sastaviti sa tvoja dva druga. Puno sam puta čuo Poslanika, a.s., da kaže:

'Otišao sam sa Ebu Bekrom i Omerom... Ušao sam sa Ebu Bekrom i Omerom...Izašao sam sa Ebu Bekrom i Omerom...'"

- 3686 -. Rekao nam je Musedded, njemu pripovjedao Jezid b. Zurej, a njemu Se'id b. Ebi 'Arube. Rekao mi je Halifa, njemu prenio Muhammed b. Seva i Kehemes b. El-Minhal koji su rekli da im je pripovijedao Se'id od Katade, a on od Enes b. Malika, r.a., koji je rekao:

"Popeo se Poslanik, a.s., sa Ebu Bekrom i Omerom na Uhud, pa se brdo zatreslo. Udario je nogom u zemlju govoreći:
'Smiri se Uhude, na tebi nema drugi osim Vjerovjesnik, Siddik, ili dvojica šehida'."

- 3687 -. Rekao nam je Jahja b. Sulejman:
"Pripovjedao mi je Ibn Vehb koji je rekao: Pripovjedao mi je Omer sin Ibn Muhammeda da mu je Zejd b. Eslem prenio od oca koji je rekao:
Pitao me Ibn Omer o onome što se njega tiče - znači o Omeru- pa sam ga obavjestio. Rekao je:
'Nisam vidio nikoga poslije smrti Poslanika a.s., marljivijeg i plemenitijeg od Omer b. El-Hattaba dok nije preselio'."[27]

- 3689 -. Kazivao nam je Jahja b. Kazea'h, njemu Ibrahim b. Sa'd od svog oca, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre r.a., koji je rekao: **"Rekao je Poslanik, a.s.:**

'Bilo je prije vas ljudi o kojima se pripovijedalo. Ako takvih bude u mome ummetu - biće to Omer'."

[27] Misli se samo na period njegove vladavine-hilafeta, kako ne bismo poredili Omera sa Poslanikom, a.s., ili sa Ebu Bekrom, r.a., koji su po tim svojstvima ispred Omera, r.a.

Dodao je Zekerija b. Ebu Zaide od Sa'da, a on od Ebu Hurejre, koji je rekao: "Rekao je Poslanik, a.s.:
'Bilo je čuvenih ljudi u narodu Beni Israila prije vas o kojima se govorilo, iako nisu bili poslanici. Ako u mome ummetu bude ijedan takav - biće to Omer'."

- 3691 -. Kazivao nam je Jahja b. Bukejr, njemu El-Lejs od 'Ukajla a njemu Ibn Šihab koji je rekao: "Obavijestio me je Ebu Umame b.Sehl b. Hunejf od Ebu Se'ida b. El-Hudrija, r.a, koji je rekao:
"Čuo sam Poslanika, a.s., gdje kaže: 'Dok sam spavao vidio sam ljude koji su mi predstavljani u košuljama. Nekima je dopirala do grudi, nekima manje od toga, a pokazao mi se Omer u košulji koja se vuče po zemlji.'
Upitaše: 'Kako to tumačiš Poslaniče?'
Reče: 'Vjera'."

Buharijevo kazivanje o ubistvu Omera, r.a.

- 3700 -. Pripovjedao nam je Musa b. Isma'il njemu Ebu 'Avane od Husajna, a njemu 'Amr b. Mejmun koji je rekao:

"Vidio sam Omera b. El-Hattaba, r.a., prije nego je napadnut na nekoliko dana u Medini, kada je stao pred Huzejfu b. El-Jemana i Osman b. Hunejfa, rekavši im:
'Kako ste postupili? Bojite li se da ste na zemlju stavili veći porez nego što može da doprinese?'
Odgovoriše:
'Propisali smo onoliko koliko zemlja može da podnese, jer ima velik prihod.'
Reče Omer:
'Gledajte da ne propišete više nego što može podnijeti'.
Rekoše: 'Nećemo'.
Omer reče:
'Ako me Allah spasi i poživi, ostavit ću udovice Iraka zbrinute zauvijek, tako da neće biti potrebne nikome drugome poslije mene'."
Nastavio je sa pripovijedanjem:
"Iza toga, nije prošlo više od četiri (noći) a napadnut je. Stajao sam tog jutra, a između mene i njega bio je samo 'Abdullah b. 'Abbas. Kada bi prolazio kroz dva saffa uobičajeno bi govorio: 'Poravnajte se'.
I kada bi vidio da su saffovi poravnati iskoračio bi naprijed, izgovarajući početni tekbir. Možda bi učio suru «Jusuf», «En-Nahl» ili nešto slično, na prvom rekjatu dok se ljudi ne iskupe - a ovaj put, čim je izgovorio

tekbir, čuo sam da kaže: 'Ubi me', ili: 'Pojede me pseto', kada ga je napadač ubo[28].
Otpadnik je skočio sa nožem od dvije oštrice, ne prošavši ni pored koga, ni lijevo ni desno, a da ga nije ubo, ranivši još trinaestericu od kojih su sedmerica podlegla.
Jedan musliman se dosjeti i baci na njega ogrtač sa kukuljicom[29]. Vidjevši da će biti uhvaćen, otpadnik presudi sam sebi.
Omer je uzeo ruku Abdur-Rahmana b. Avfa i postavio ga na mjesto imama. Onaj ko je bio iza Omera vidio je to što sam ja vidio, dok oni koji su bili sa strana džamije nisu ništa znali osim što nisu više čuli Omerov glas, pa su govorili: 'Subhanallah'.

---

[28] Bio je to Ebu Lu'lue Fejruz, rob El-Mugire. Požalio se Omeru da je El-Mugire udario na njega velik porez. Omer ga je pokušao smiriti: „Boj se Boga i budi mu dobar." Imao je nijjet da razgovara sa El-Mugirom pa da mu olakša. Rob je rekao: „Njegova pravda je za druge, mene ne obuhvata." I počeo se pripremati da ga ubije. Napravio je nož sa dvije oštrice koje je namazao otrovom. Odabrao je da ga napadne na sabahu. I kada je Omer poravnao safove na sabahu izgovorivši početni tekbir, ubo ga je dva puta između plećki, i jednom u predjelu stomaka. To je bio smrtni udarac. Prenosi se da je Omer, r.a., prije toga rekao na hutbi : „Sanjao sam da me horoz kljucnuo tri puta. Mislim da je to znak moje smrti." Prenosi se iza toga da je prošla samo jedna džuma i on je zboden...

[29] Prenosi se više imena ashaba koji su učestvovali u hvatanju ovog barbara. Za 'Abdur-Rahmana b. 'Avfa kaže se da mu je on odsjekao glavu.

Abdur-Rahman je na brzinu klanjao namaz[30] i pošto su završili, Omer reče: Ibn Abbas, idi vidi ko me ubi'.[31]
Odjurio je u potrazi, tamo-amo, i nakon sat vremena vraća se s obaviještenjem: 'El-Mugirin momak'.
Omer priupita: 'Onaj zanatlija?'
On potvrdi: 'Da.'
Reče: 'Allah ga ubio! Naredio sam da mu se učini dobro. Hvala Allahu da moja smrt nije od ruke čovjeka koji se predstavljao kao musliman, a ti i tvoj otac željeli ste da se Medina napuni barbarima. A Abbas ima najviše roblja!'
Rekao je:
'Ako hoćeš uradiću, odnosno, ako hoćeš pobićemo ih'.

[30] 'Abdur-Rahman je klanjao namaz sa dvije najkraće sure iz Kur'ana; „El-Kevser" i „En-Nasr." Prenosi se da je Omeru pozlilo i izgubio je svijest, pa su ga prenijeli kući. Razdanilo se kada je došao sebi. Upitao je gledajući u lica prisutnih ashaba, da li su klanjali namaz? Na potvrdan odgovor reče: „Nema islama ko nema namaza." Uzeo je abdest i klanjao sabah učeći na prvom rekjatu „El-'Asr" a na drugom „El-Kafirun". Njegov sin Abdullah prenosi da je bio oslonjen na njega dok mu je krv liptala klanjajući. Pokušavao mu je zaustaviti krvarenje stavljajući srednji prst u ranu, ali uzalud…

[31] Omer se pobojao da ga nisu ubili muslimani i zato šalje Ibn 'Abbasa da izvidi ko je bio napadač. Ibn 'Abbas je prolazio pored grupa žalosnih muslimana dok su svi plakali kao da su izgubili najdraži evlad… To saznanje je obradovalo umirućeg Omera.

Rekao je:
'Lažeš, zar i nakon što su progovorili vašim jezikom i proklanjali prema vašoj Kibli, i obavili vaš obred hadždža?!'
Prenešen je kući i mi se zaputismo sa njim. Ljudi su izgledali tako kao da ih do tog trenutka nikad prije nije pogodila nesreća.
Neko bi prozborio:
'Biće dobro...'
Drugi bi rekao:
'Bojim se za njega…'
Donesena mu je tekućina koju popi a ona izađe na ranu iz njegove utrobe. Onda je doneseno mlijeko pa se desi isti slučaj. To je bio definitivni znak da je gotov.
Ušli smo kod njega a ljudi su dolazili i hvalili ga.
Došao je jedan mladić pa reče:
'Raduj se, vladaru pravovjernih, radosti koju ti je Allah dao; drugovao si s Poslanikom, a.s., imaš prevenstvo i zaslugu u islamu za koju znaš, postavljen si za halifu pa si vladao pravedno, i na koncu imaš šehidsku smrt.'
Reče:
'Želim da se takvi razgovori više prekinu; da ne budu ni za mene ni protiv mene'.
Kada se mladić okrenuo da izađe, odjeća mu se povuče po zemlji.
Reče:
'Vratite mi mladića'.
Reče:

'Sinko, digni odjeću[32], to je bolje za njenu dugotrajnost i bliže pokornosti tvome Gospodaru. Abdullah b. Omere! Pogledaj šta imam od duga."

Izračunali su da je dug oko 86 hiljada, ili približno tome.

Reče:

„Ako bude dovoljan imetak Omerove porodice, neka se dug namiri iz njega; a ako ne bude, onda, traži od porodice Adijj b. Ka'ba, pa ako i to ne bude dovoljno, onda traži od Kurejševića i neka se ne izlazi iz tog kruga. Neka se tako vrati dug koji je na meni. Odi kod Aiše, majke mumina i reci joj:

Omer te selami - ne govori vladar pravovjernih, jer ja to od danas nisam - i reci: Omer b. El-Hattab traži da mu dozvoliš da bude pokopan kod svoje dvojice drugova.[33]"

Poselamio je i zatražio da ga primi. Ušao je nalazeći je da sjedi i plače.

Rekao joj je:

„Omer b. El-Hattab selami te i traži da mu dozvoliš ukop kod svoja dva druga."

Reče:

„Htjela sam to mjesto za sebe, ali ću mu ga danas prepustiti."

Nakon što se vratio, rečeno je:

„Evo vratio se Abdullah b. Omer."

[32] Prisustvo bliske smrti nije spriječilo Omera da kaže istinu i naredi dobro.
[33] Mislio je na Poslanika, s.a.v.s, i Ebu Bekra r. a.

Reče:

„Dignite me."

Pridigao ga je neko, a on upita:

„Šta ima?"

Reče:

„Ono što si želio, dozvolila je."

Reče:

„Hvala Bogu, ništa mi nije bilo važnije od toga. Kada umrem odnesi me, zatim nazovi selam i reci joj: Omer b. El-Hattab moli da mu dozvoliš. Ako dozvoli unesite me, a ako ne dozvoli, nosite me u muslimanske mezare."

U tom dođe Hafsa, majka muslimana, sa ženama. Vidjevši je ustasmo. Ušla je kod njega i ostala plačući jedno vrijeme. Ljudi su tražili da ih Omer primi pa sam ušao sa njima, i čuli smo iznutra kako ona plače.

Rekli su:

„Ostavi oporukom halifu, onoga ko će te naslijediti."

Reče: „Ne znam preče za tu stvar, od slijedećih pojedinaca - ili grupe - sa kojima je Poslanik, s.a.v.s, ostao do smrti zadovoljan..."

Potom je poimenice spomenuo: Aliju, Osmana, Ez-Zubejra, Talhu, Sa'da i Abdur-Rahmana.

Zatim je rekao:

„Biće sa vama i Abdullah b. Omer, ali bez ikakvog prava, samo kao član pokopnog odbora. Ako kojim slučajem vlast pripadne Sa'du, neka tako bude, a ako ne, onda neka se

njime pripomogne onaj koji bude izabran, jer ja ga nisam razvlastio iz razloga što je pokazao slabost, ili zbog izdaje...
Preporučujem da halifa poslije mene bude iz redova prvih muhadžira[34], kako bi se znalo i čulo njihovo pravo.
Preporučujem halifi da čini hajr i dobro prema Ensarijama. Onima koji su prije njih nastanili Medinu i prihvatili vjeru, da primi od njihovih dobročinitelja, a oprosti njihovim griješnicima.
I preporučujem mu dobročinstvo prema stanovnicima gradova, jer su oni pomagači islama, sakupljači imetka koji izazivaju zavist kod neprijatelja, i neka se od njih ne uzima osim višak sa kojim su oni zadovoljni.
I preporučujem mu dobročinstvo prema beduinima Arapima, jer im je porijeklo arapsko, i oni su dio islama. Neka se uzme od viška njihovog imetka i podijeli njihovim siromasima.
I preporučujem mu odgovornost prema Allahovim zimmijama i prema zimmijama Njegovog Poslanika, s.a.v.s; da ispuni svoj ugovor prema njima, da ratuje radi njih, i da se ne propisuje na njih osim što mogu podnijeti."

[34] Izraz „prvi muhadžiri" odnosi se na one koji su klanjali prema dvije kible. Rečeno je i da su to oni koji su dali prisegu „Ridvan".

Nakon što je umro iznijeli smo ga i krenuli s njim...
Abdullah b. Omer nazva selam (Aiši) rekavši:
„Omer b. El-Hattab traži da uđe."
Rekla je:
„Unesite ga."
Unešen je i stavljen sa svoja dva druga. Nakon što su završili sa ukopom sakupio se određeni odbor 'Abdur-Rahman reče:
„Prepustite ovo trojici od vas".
Ez-Zubejr reče:
„Svoje pravo dajem Aliji."
Talha reče:
„Ja svoje pravo dajem Osmanu."
I Sa'd reče:
„Svoje pravo dajem 'Abdur-Rahmanu b. 'Avfu."
Tada 'Abdur-Rahman reče:
„Ko će se od vas dvojice odreći svoga prava. Neka se boji Allaha i drži do vjere, i neka vidi ko je najvredniji za ovo, po njegovom mišljenju."
Osman i Alija su zaćutali.
Rekao je 'Abdur-Rahman:
„Hoćete li izbor prepustiti meni, a ja se uzdam u Allaha da ću odabrati najboljeg od vas?"
Prihvatiše obojica:
„Da."
Uzeo je ruku jednog od njih[35] rekavši mu:

[35] Iz daljeg teksta vidi se da je to bio Alija.

„Ti si rođak Poslanika, s.a.v.s, prednjačio si u primanju islama, kao što znaš. Allahom te zaklinjem, ako te postavim emirom postupaćeš po pravdi, a ako postavim Osmana slušaćeš i pokoravati se?"
Zatim se osamio i sa drugim i rekao mu isto.
Pošto je uzeo obećanje objavi: „Pruži ruku, Osmane." Rukovao se sa njim u znak prisege, a to je učinio i Alija. Potom su ušli ostali i učinili prisegu[36]."

Dakle, imajući u vidu sva ova predanja lik Omera, r.a., može se sa pravom uzeti kao lik

[36] U ovoj predaji o Omeru, r.a, imamo puno korisnih stvari na koje nas hadis podsjeća:
- Omerova briga za dobrobit muslimana,
- Njegovo uopućivanje savjeta muslimanima,
- Prakticiranje sunneta među njima,
- Izražena bogobojaznost,
- Držanje do vjere i vjerskih stvari više nego do samog sebe,
- Dozvola hvaljenja u lice ako se ne radi o jasnoj laži, pošto Omer nije zabranio pomenutom mladiću njegovu pohvalu, a zabranio mu je da mu se odjeća vuče po zemlji,
- Oporuka da se vrati dug,
- Briga za pokopavanjem kod onih koji su dobri vjernici,
- Stvar šure i postavljanje vladara uz dogovor i biranje najboljeg,
- Dozvola biranja i onog koji nije najbolji pošto je ostavljeno šest osoba i šest mogućnosti izbora,
- Hilafet postaje izvršan sa prisegom muslimana, itd.

pravednog predvodnika koji će, ako Bog da, biti u hladu Sudnjeg dana kada drugog hlada, osim hlada Arša ne bude bilo.

II
Kategorija spašenih: vjernička omladina

Slijedeća kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana jeste omladina privržena vjeri, ili kako se kaže u originalu hadisa:

و شاب نشأ في عبادة الله عز و جل،

Mladić odrastao u pokornosti Allahu, dž. š.

Ovdje se misli na kategorije mladih punih snage i zdravlja koji se prihvate vjere i imana od najranijih dana. Boga se boje i Njega uzimaju Sudijom u svojim javnim i skrivenim poslovima bojeći se i kloneći se velikog i malog griješenja.

Misli se, dakle, na mladića ili mladu osobu koja može pobijediti svoju strast, kojeg vodi razum, kojeg je Uzvišeni uputio i dao mu uputu. To je onaj koji je htio uputu i tražio je. Koji se napio sa izvora islama; Allahove knjige i sunneta Allahovog Poslanika.

Naravno ovdje nije rečeno «čovjek» nego «mladić» zato što je ibadet mladića vredniji nego ibadet starca, jer se postiže kroćenjem prohtjeva i strasti koje su kod mlađe osobe uglavnom izraženije i teže ih je savladavati nego kod starijih.

A ibadet treba da bude u ime Allaha i zbog Njegovog zadovoljstva. Samo takav iskreni ibadet može koristiti na dunjaluku i na ahiretu.

Od Ibni Omera prenosi se kako je jednom prilikom u nesavladivoj prepreci i teškoći iskreni ibadet koristio svojim vlasnicima još na dunjaluku. Prenosi se jedna poduža predaja:

Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., da kaže: - Davno prije vas zaputila se trojica u svijet, dok ih put nije nanio do jedne pećine u koju su ušli da prenoće. Upravo kada su ušli u unutrašnjost pećine odroni se velika stijena i zapriječi im izlaz. Bili su uvjereni da stijenu neće moći pomaći osim moleći Allaha i spominjući Mu svoja dobra djela koja su uradili u Njegovo ime, iskreno, bez primjese i truna licemjerstva.

Prvi od njih obratio se Uzvišenom riječima: "Gospodaru moj, imao sam stare iznemogle roditelje. Prije nego što njih namirim i nahranim nisam se obazirao ni na vlastitu porodicu niti na svoj imetak.
Jednog dana udaljih se u potrazi za ogrevom. Zakasnio sam namiriti roditelje prije nego što su zaspali. Kada sam pomuzao stoku htjedoh da im spravim njihovu večeru ali oni su već spavali. I ovaj put nisam htio da namirim nikoga prije njih pa sam stao iznad njihove postelje sa posudom i njihovom večerom,

čekajući da se probude. Tako sam prestajao dok zora nije zarudila.
(Neki od ravija ovog hadisa na ovom mjestu prenose u svom predanju slijedeće riječi: "...dok su djeca zapomagala kod mojih nogu").
Napokon se probudiše i popiše svoj večernji napitak.
Gospodaru moj, ako sam to radio u Tvoje ime, i zbog Tvoga zadovoljstva, spasi nas u ovoj situaciji kada nam je stijena zapriječila izlaz.'
Stijena se pomjerila i odškrinula prolaz ali se nije moglo izaći.
Allahov Poslanik dalje pripovijeda:

Drugi reče:
"Allahu moj, Ti znaš da sam imao amidžičnu koju sam volio više nego ikoga na svijetu. Pokušao sam je obljubiti, ali ona nije dozvolila. A onda je došla gladna godina. Došla mi je u toj neprilici i potrebi, pa sam joj ponudio 120 zlatnika da mi se poda. Pristala je. Međutim, kada sam došao u priliku da to učinim ona reče:
'Ti znaš da ti ovo nije dozvoljeno osim u zakonitom braku?'
Prepao sam se grijeha i ostavio je, iako mi je bila draža od dunjaluka. Ostavio sam joj i zlato koje joj dadoh prije toga.

Allahu moj, ako sam to uradio u Tvoje ime, spasi nas!"
Stijena se pomjerila, ali još uvijek nedovoljno da bi mogli izaći iz pećine.
Allahov Vjerovjesnik, a.s., i dalje pripovijeda:

Treći reče:
"Bože moj mili, iznajmio sam radnike i platio im njihov trud, osim jednome koji me iznenada ostavio i otputovao. Njegov dio sam uložio u posao koji je procvjetao. Kada je poslije došao i zatražio: 'Allahov robe isplati me', rekoh mu: 'Evo ti. Ovo su tvoje deve, krave, ovce i roblje'.
On se zaprepasti: 'Allahov robe, ne zbijaj sa mnom šalu!'
Rekoh: 'Ja to ne činim'.
Uzeo je svoja stada ne ostavljajući ništa.
Allahu moj, ako sam to uradio zbog Tvoga zadovoljstva, izbavi nas iz ove situacije."
Stijena se odmakla tako da su mogli izaći hodajući.[37]

Dakle, dobročinstvo koje ima za cilj da se uradi u ime Allaha, koristi svome dobročinitelju još na dunjaluku.

[37] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 51.

A kod eshatološkog obračuna uzeće se u obzir nijjeti, namjere zbog kojih se nešto činilo. Prenosi se predanje koje to potvrđuje:

و عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يغزو جيشٌ الكعبة فإذا كانوا ببيداءَ من الأرض يُخسف بأولهم وآخرهم. قالت: قلت: يارسول الله كيف يُخسف بأولهم و آخرهم، و فيهم أسواقهم، و من ليس منهم؟ قال: يُخسف بأولهم و آخرهم، ثم يبعثون على نياقم.

(رواه البخاري و مسلم)

Od Aiše, r.a., prenosi se:
- Rekao je Allahov Poslanik, a.s.:
"Neka vojska će htjeti napasti Kjabu. I kada budu negdje u pustari, Allah će ih uništiti od prvog do posljednjeg."
Upitah: "Allahov Poslaniče, kako će ih uništiti «od prvog do posljednjeg», kad će među njima biti i običnih ljudi koji rade i posluju i onih koji nisu kao oni?!"
On reče: "«Od prvog do posljednjeg», zatim će ih proživiti sa njihovim namjerama, nijjetima."[38]

Dakle, namjere i nijjeti koristiće im kod eshatološkog obračuna.

Allahov Poslanik, a.s., posebno se obraća omladini i mladim osobama stimulirajući ih na

[38] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 57.

činjenje dobrih djela u ime Allaha. Posebno se obraća mladićima a također i mladim ženama:

و عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يا شباب قريش! احفظوا فروجكم، لا تزنوا، ألا من حفظ فرجه فله الجنة.

Ibni Abbas, r.a., prenosi:
- Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:
"Mladići Kurejša, budite moralni! Ne činite prostituciju! Onaj ko sačuva svoja stidna mjesta imaće džennet kao nagradu."[39]
U Bejhekijevom rivajetu ovog hadisa, bilježi se:

يا فتيان قريش لا تزنوا فإنه من سلم له شبابه دخل الجنة.

"Omladino Kurejša! Ne činite blud! Ko se toga spasi u danima mladosti ući će u džennet."[40]
A od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: أذا صلت المرأة خمسها و حصنت فرجها و أطاعت بعلها دخلت من أي أبواب الجنة شاءت.

-Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Ako žena bude klanjala svojih pet namaza,

[39] Ibid. 3, 282.
[40] Ibid. Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 282.

moralna - čuvajući svoja stidna mjesta, i poslušna mužu, moći će birati vrata na koja će ući u džennet."[41]

Teško se sačuvati od grijeha koji dolazi iz usta ili od grijeha koji je povezan sa seksualnim nagonom.

A tu je mlada osoba u posebnom iskušenju. Poslanik, a.s., garantuje:

و عن سهل بن سعد رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه
و سلم: من يضمن لي ما بين لَحييه و ما بين رجليه تضمنت له بالجنة.

Od Sehla b. Sa'da prenosi se:
- Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Onaj ko može garantovati da će kontrolisati ono što je između dvije čeljusti i ono što je među nogama, ja ću njemu garantovati džennet."[42]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., želi obavijestiti onoga ko zabrani da u njegova usta uđe haram od hrane i grijeh ogovaranja i laganja garantovaće mu džennet.

U drugom hadisu spominje šest stvari za koje garantuje džennet:

و عن عبادة بن الصامت رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه و
سلم قال: اضمنوا لي ستا من أنفسكم أضمنْ لكم الجنة: اصدقوا إذا

[41] Ibid.
[42] Ibid.

حدثتم و أوفوا أذا وعدتم و أدوا إذا ائتمنتم و احفظوا فروجكم و
غضوا أبصاركم، و كفوا أيديكم.

Od U'badet b. Es-Samita prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Garantujte mi šestero kod vas, ja ću vama garantovati džennet. Kad govorite - govorite istinu, kad obećate - ispunite, kad vam se povjeri - ne iznevjerite, čuvajte svoja stidna mjesta, obarajte poglede i sačuvajte ruke od grijeha."[43]

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., traži od svog ummeta da se drže šest vrijednosti:

istine,

ispunjavanja obaveza,

povjerljivosti,

klonjenja grijeha,

obaranja pogleda,

poštenja i da druge ne uznemiravaju.

Sve ove vrijednosti ističu se i spominju u Kur'anu kroz kazivanja o prošlim narodima.

Tako Uzvišeni Allah kaže:

[43] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimulirianje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 3, 283.

A one koji su vjerovali i Allaha se bojali, mi smo spasili.
A na dan kad Allahovi neprijatelji u vatru budu protjerani, - oni prvi biće zadržani, da bi ih sustigli ostali, -
I kad dođu do nje, uši njihove, i oči njihove, i kože njihove svjedočiće protiv njih o onome što su radili.
„Zašto svjedočite protiv nas?!" – upitaće oni kože svoje. - „Allah, koji je dao sposobnost govora svakom biću, obdario je darom govora i nas", - odgovorit će. - „On vas je prvi put stvorio i njemu ste se, evo, vratili.
Vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste vjerovali da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili.
I na vaše uvjerenje, koje ste o Gospodaru svome imali, upropastilo vas je, i sada ste nastradali."
Pa i ako budu trpjeli, njihovo boravište će vatra biti; a ako budu tražili naklonost Allahovu, njihovoj molbi neće se udovoljiti.[44]

Uzvišeni Allah opominje muslimane u ovim ajetima, nakon spominjanja onoga što su radili narodi A'da i Semuda; da bi uzeli pouku kloneći se njihovih nedjela i grijeha kako bi Allah bio zadovoljan sa njima na dunjaluku i ahiretu.

[44] **Kur'an**, 41, 18-24.

Hlad Sudnjeg dana, dakle, posebno se nudi mladima koji se čuvaju griješenja i koji su od svojih mladih dana u pokornosti Uzvišenom Allahu.

Međutim, mladu generaciju vrebaju mnogobrojne opasnosti kojoj su oni podložni.

Jedna od najopasnijih je društvo. Loše društvo! Društvo koje poziva samo na ono što ne valja. Mnogi su nezaposleni, bez obaveze, bez odgoja; jedina im je preokupacija kako ubiti vrijeme, kako se razonoditi, kako povesti sa sobom i drugo društvo.

A njihovo društvo je šejtan koji ih vodi i koji im suflira i šapuće kuda će i kako provoditi vrijeme.

Druga vrlo opasna stvar koja vreba našu omladinu jeste sistematsko gubljenje vremena. Vrijeme koje se svugdje cijeni, ili treba da se cijeni, najjeftinija je roba kod mnogih. Mlade generacije, ili je to, možda, kod njih izraženije od starijih generacija, sa lahkoćom upropaštavaju veći dio dana, posebno poslijepodne i noć.

Mladi, jednostavno odu od kuće i lunjaju satima, sa društvom, bez nekog posebnog cilja. I tako satima i tako danima, i tako mjesecima. Kada se zamore dođu kući poslije ponoći i bacaju se u krevet bez abdesta, i bez namaza, i bez spominjanja Allaha, i bez bilo kakvog vida zikra i pokornosti Uzvišenom. Sabah ih ne

interesuje. Spavaju do podne i onda opet skitnja, iznova, do ponoći. I tako opet i tako danima i tako mjesecima. Kakav je to život i kakav program života? To je život od danas do sutra, do smrti.

Još jedna velika opasnost je u lijenosti i gubitku svakog zanimanja za učenje, za intelektualno uzdizanje, a posebno kada je u pitanju vjera i informacije o vjeri.

Koliko ima onih koji su spremni da svakog dana provedu po nekoliko sahata slušajući zabavni program na TV ili uživo, čatajući na internetu ili gubeći vrijeme na neki drugi način?

Koliko ih ima koji ne mogu propustiti seriju, sapunicu satima dnevno buljeći i poistovjećujući se sa nekakvim fiktivnim izmišljenim likovima?

Islamski ummet se pretvorio od ummeta koji je poznavao vjeru i živio je praktično u ummet koji samo površno zna o njoj i neće više da uči.

Najjednostavniji dokaz za sve ovo je u pitanju i odgovoru na slijedeće:

Koliko ima onih koji po nekoliko minuta ili nekoliko sati dnevno uče o vjeri ili nekoj drugoj korisnoj stvari? Koliko ih ima da svakodnevno uče Kur'an kao hatmu? Koliko ih ima koji svakodnevno nešto nauče napamet iz Kur'ana ili obnove ranije naučeno?

Koliko ih ima da naprave program, pa kao što satima gube vrijeme na nepotrebnim dunjalučkim stvarima, da iste te sate provode u vjerskom programu, intelektualnom uzdizanju, čitanju, hifzu itd, itd?

Postojale su generacije koje su imale takav program. I one su bile uspješne. Prenijele su nam islam i zadužile nas njime.

Navešćemo nekoliko svijetlih primjera iz naše prošlosti.

U'kbet b. Nafi', mladić od dvadeset i pet godina završio je osvajanje Afričkog kontinenta. I kada je pregazio kontinent Afrike staje na obali Atlanskog oceana s podignutom sabljom i kaže:

"Allaha mi da znam da iza ove vode postoji još neka zemlja krenuo bih do nje da i u njoj uzdignem bajrak šehadeta: la ilahe illellah."

U'kbe sigurno nije gubio vrijeme gledajući sapunice i sigurno nije pamtio imena fiktivnih izmišljenih junaka i junakinja iz TV sapunica.

Abdullah b. Revaha je bio u tridesetoj godini života kada se odigrala bitka na Mu'ti. Njegova priprema za bitku bila je da se ogrne ćefinima i zaputi stotine kilometara kroz pustinju da bi se susreo sa neprijateljem.

Džafer na Mu'ti nosi bajrak u desnici. Kada su mu je u jeku bitke otkinuli on ga pograbi

ljevicom. Kada su mu i tu ruku otkinuli on ga je pograbio sa preostalim patrljcima dok ga nisu kopljima isprobadali i on sa smješkom preselio na ahiret.

Evidentno je da ovakve generacije omladine nemaju prave nasljednike. Uzvišeni kaže:

فخلف من بعدهم خلف أضاعوا الصلاة و اتبعوا الشهوات فسف يلقون غيا.

A njih smijeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći.[45]

Dakle, generacije koje umjesto učenja Kur'ana imaju muziku i pjesme; umjesto halki Kur'ana i drugih šerijatskih znanosti imaju TV, kino, video, sapunice, ineternet i sl; umjesto Kur'ana imaju pornografske i zabavne časopise; umjesto tespiha i slavljenja Allaha imaju cigaru i drogu u ustima; umjesto noćnog namaza imaju noćno lunjanje i lumperaj; umjesto takvaluka imaju grijesenje; neće zaslužiti hlad Sudnjeg dana kada drugog hlada ne bude bilo osim Allahovog hlada ili hlada Njegovog Arša.

Ali omladina, muška i ženska, koja se odgoji u islamu i bude vezana za vjeru, imat će taj hlad. Molimo Uzvišenog Allaha da i mi budemo od onih koji će biti u tom hladu.

---

[45] **Kur'an**, 19, 59.

III
Kategorija spašenih: čovjek vezan za džamiju

3. Slijedeća kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana jeste:

و رجل قلبه معلق بالمساجد،

Čovjek čije srce je vezano za džamiju, (doslovno, bukvalno: čije srce je obješeno u džamiji).

Dakle, nije rečeno «čovjek koji samo dođe džamiji», nego čovjek koji se srčano veže za džamiju jer je u hadisu spomenuta metafora srca koje visi na džamiji.

Ovaj dio hadisa odnosi se, dakle, na onoga koji pazi na svoj namaz obavljajući ga kolektivno (džematile) u džamiji sa drugim muslimanima u propisano vrijeme. Također, odnosi se i na onoga koji se puno zadržava u džamiji čineći i'tikjaf u njemu, ali i čisteći ga, obnavljajući ili praveći ga. Naravno, to ne znači da stanuje u džamiji.

Ovdje bih napomenuo da ima mnogo onih koji su tjelesno u vezi sa džamijom ali sam siguran i da mnogi od njih neće dobiti hlad

Sudnjeg dana. U hadisu se precizno kaže **"Srčana vezanost za džamiju".**

U čemu je razlika između srčane vezanosti i tjelesne posjete džamiji? Pa razlika je suštinska. Ima ih koji su u džamijama prisutni samo tjelesno, ali ne iz iskrenog nijjeta. Često su i naše džamije poprišta i mjesta međusobnih svađa, a pojedini džemati prava žarišta gdje bi trebali vatrogasci. Tako džamija koja bi trebala biti mjestom okupljanja bude mjestom razdora.

Zato kako se lijepo, i kako konkretno, i kako precizno izražava Poslanik, a.s., kada kaže: **"Hlad Sudnjeg dana dobit će osoba koja bude srčano vezana za Božiju kuću, koja bude gajila iskreni nijjet prema džamiji, posjećujući je bez vlastitog, ličnog, dunjalučkog interesa".**

U džamiju se ne ide zbog titule, zbog ljudi i sl.

Allahov Poslanik, a.s., prilikom doseljenja u Medinu prvo je sagradio džamiju i to ptije nego je sebi sagradio kuću. Da nije nikakve druge činjenice iz ovoga bi se razumjela vrijednost, uloga i mjesto džamije u islamu koja treba da okuplja sve muslimane.

Bit i svrha ljudskog življenja na dunjaluku je ibadet, a džamija je centralno mjesto praktičnog ibadeta. Zato povezanost sa tom džamijom dnevno klanjajući namaze, džumu,

teravije, Bajrame jeste praktični izraz tog ibadeta.

Kroz džamiju se manifestuje zajedništvo i tolerancija. Ljudi različitih društvenih kategorija, društvenog statusa i položaja bivaju u isto vrijeme na istom mjestu u istom povezanom safu, u kojem se međusobno ne razlikuju osim po bogobojaznosti. Nema privilegovanih u safu niti rezervisanih mjesta u džamiji. I klanjači se pet puta dnevno sastaju, čine iste pokrete, izgovaraju iste riječi i vezuju vjerskim vezama i zbijenim neprekinutim safom.

Od Ebu Se'ida El-Hudrija, r.a., prenosi se da je Poslanik, a.s., rekao:

و عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم

قال: إذا رأيتم الرجل يعتاد المساجد فاشهدوا له بالإيمان.

"Ako primjetite čovjeka da je uobičajio dolaziti u džamiju, posvjedočite mu da je vjernik".[46]

Od Abdullah b. Omera prenosi se da je Poslanik, a.s., rekao:

و عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما عن رسول الله صلى الله عليه و

سلم قال: ست مجالس المؤمن ضامن على الله تعالى ما كان في شيء

[46] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 218.

منها: في مسجد جماعة و عند مريض أو في جنازة أو في بيته أو عند إمام مقسط يعزّره و يوقّره أو في مشهد جهاد.

"U šest situacija čovjek je pod Allahovom zaštitom. Pod zaštitom je kada je: u džamiji klanjajući namaz džematile, u posjeti bolesniku, na dženazi, u svojoj kući, kod pravednog vladara, predvodnika kojem sugeriše svako dobro i pravednost, i pomaže ga u tome, u džihadu."[47]

Od Mu'az b. Džebela, r.a., prenosi se da je rekao:

و عن معاذ بن جبل رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: إن الشيطان ذئب الإنسان كذئب الغنم يأخذ الشاة القاصية والناحية فإياكم و الشّعاب وعليكم بالجماعة و العامة و المسجد.

- Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., da kaže: "Šejtan je čovjeku kao što je vuk ovcama. On grabi osamljenu ovcu. Čuvajte se osame. Držite se džemata, ljudi i džamije."[48]

Od Ebud-Dardaa, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن أبي الدرداء ، رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: المسجد بيت كل تقي و تكفّل الله لمَنْ كان

[47] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 218.
[48] Ibid, 1, 219.

المسجد بيته بالروح و الرحمة و الجواز على الصراط إلى رضوان الله إلى الجنة.

"Džamija je kuća bogobojaznog. A Allah garantuje onome kojemu je džamija postala kućom da će imati stalni mir i radostan život, Božije zadovoljstvo, prelazak preko Sirat ćuprije i ulazak u džennet."[49]

Ovo se može prokomentarisati da se Allah obavezuje ispuniti tri stvari onome ko uzme džamiju svojom kućom u kojoj ibadeti provodeći u njoj svoje slobodno vrijeme. Obavezuje se:

- da ga pouči u vjeri koju će razumjeti i shvatiti u njenoj punoći,
- da će mu biti primljen ibadet, a Allah će njime biti zadovoljan i
- da će preći preko Sirat ćuprije bez poteškoća.

A Sirat ćuprija je «most iznad džehennema» koji će morati prelaziti i vjernici i nevjernici. Tanji je od dlake, a oštriji od sablje. Započinje od mjesta proživljenja i pruža se do džennetskih vrata.

U suri «El-Vaki'ah» kaže se:

«I ako bude jedan od onih koji su Allahu bliski – udobnost i opskrba lijepa (rejhan) i džennetske blagodati njemu!» (88 – 89).

[49] Ibid, 1, 220.

Dakle, onaj koji odlazi redovno u džamiju klanjajući propisane namaze u njoj, pa umre postići će «Revh» tj, stalni mir i «Rejhan» lijepu opskrbu.

Prenosi se da je i dijete od Allahovog «rejhana». Poslanik, a.s., upućuje onoga ko hoće porod ili mu umire da puno posjećuje i boravi u džamiji u kojoj će moliti i tražiti od Allaha da bude od onih kojima On garantuje «rejhan» tj. garantuje mu porod.[50]

Džamije su mjesta gdje treba da vlada potpuna čistoća. Gdje sve mora i treba da odiše ljepotom i mirisom. U džamiju se ne ide ako se jeo i upotrebljavao crveni ili bijeli luk, prasa i analogno tome sve što ružnim mirisom uznemirava klanjače i meleke.

Muslim bilježi:

من أكل البصل، و الثوم، و الكُرّاث فلا يقربنّ مسجدنا، فإن الملائكة تتأذّى مما يتأذّى منه بنو آدم.

"Onaj ko se najede crvenog ili bijelog luka, ili prase, neka se ne približava našoj džamiji jer to smeta melekima. Njima smeta ono što i ljudima."

[50] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 1, 221.

Također, bilježi i predanje od Omera b. El-Hattaba da je držao petkom hutbu i rekao u njoj:

ثم إنكم أيها الناس تأكلون شجرتين لا أراهما إلا خبيثتين: البصل و الثوم ، لقد رأيت رسول الله صلى الله عليه و سلم إذا وجد ريحهما من الرجل في المسجد أمر به فأُخرِجَ إلى البقيع فمن أكلهما فليمتهما طبخاً.

"...Zatim, ljudi, vi jedete dvije biljke za koje držim da su vrlo ružne. To su crveni i bijeli luk. Allahov Poslanik, a.s, kada bi osjetio od nekog čovjeka njihov miris naredio bi da se udalji iz džamije sve do Beki'a. Zato, ko ih bude upotrebljavao, neka njihov miris eliminiše kuhanjem."

Zabranjeno je po džamijama davati oglase o izgubljenim stvarima, prodavati i trgovati po njima.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: من سمع الرجل ينشد ضالة في المسجد فليقل: لا ردها الله عليك فإن المسجد لم تبن لهاذا.

- Rekao je Allahov Poslanik, a.s.: "Ko vidi nekoga da po džamiji traži izgubljeno, neka

mu kaže: 'Neka ti Allah to ne povrati. Džamija nije napravljena za to.'[51]

Također, prenosi:

و عنه أن النبي صلى الله عليه و سلم قال: إذا رأيتم من يبيع أو يبتاع في المسجد فقولوا له: لا أربح الله تجارتك.

"Ako vidite nekoga da prodaje ili kupuje po džamiji, recite mu: 'Allah ti uskratio zaradu'."[52]

Hadiski autoriteti bilježe:

و عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: نهى رسول الله صلى الله عليه و سلم عن الشراء و البيع في المسجد و أن تنشد فيه الأشعار و أن تنشد فيه الضالة، و نهى عن التحلق قبل الصلاة يوم الجمعة.

"Allahov Poslanik, a.s., zabranio je prodaju i kupovanje po džamiji, da se u džamiji pjevaju pjesme i daju oglasi o izgubljenom. Zabranio je halke (okupljanje u vidu halke) prije džume- namaza."[53]

Zabranjeno je prositi po džamijama. Šejhul-islam Ibn Tejmijje smatra da je prošnja po džamijama u osnovi zabranjena. Dozvoljena bi

[51] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (Darul-fikr, Bejrut, 1977), 1, 272. Autor navodi da ga bilježi Muslim.

[52] Ibid. Autor navodi da ga bilježe Nesaija i Tirmizija

[53] Ibid. Autor navodi da ga bilježe peterica hadiskih autoriteta dok ga Tirmizija ocjenjuje kao vjerodostojno predanje.

bila ako je prosjak doista u potrebi i prošnjom ne uznemirava klanjače, te ako ne prekida hutbu ili predavanje.

Nije dozvoljeno podizanje glasa i uznemiravanje klanjača, makar učenjem Kur'ana, ali je dozvoljeno držati predavanje iz neke vjerske dicipline.

Prenosi se od Ebu Se'ida El-Hudrija da je Poslanik, a.s., bio u i'tikjafu I, čuvši da ashabi naglas uče Kur'an, odgrnuo zavjesu i rekao im:

ألا إن كلكم مناج ربه فلا يؤذينّ بعضكم بعضاً و لا يرفع بعضكم على بعض في القراءة.

"Svako od vas se obraća svome Gospodaru. Ne smetajte se međusobno. Ne dižite glasove i ne nadglasavajte se učenjem."[54]

Kakav je status glasnog zikra koji se uči džematile nakon završetka namaza po našim džamijama?

Naime, kod nas se uobičajilo kao i u nekim drugim dijelovima svijeta da se naglas mujezini, bez ikakvog osvrtanja na to da li će se neko uznemiriti u džamiji.

[54] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (Darul-fikr, Bejrut, 1977), 1, 273. Autor navodi da ga bilježe Ebu Davud, Nesaija, Bejhekija i Hakim koji ga ocjenjuje vjerodostojnim po kriterijima Buharije i Muslima.

Također, mujezin uči toliko glasnim i povišenim tonom, pored ezana, ikameta i još neke vidove zikra koje bi trebali učiti i drugi klanjači, čime ometa i sprečava sve ostale u tome, ili ometa one koji u tom trenutku klanjaju ili donaklanjavaju propušteno zbog kašnjenja u džemat. Da li je vjerski opravdano da se taj mujezinluk ispusti, kako se ne bi ometali ljudi kad klanjaju (ako su zakasnili na namaz ili klanjaju sunnete, nafile i sl.), ili je to sastavni dio namaza i džematskog klanjanja koji se ne bi trebao ispuštati? U hanefijskom dijelu "Hašijeh" koje se smatra zadnjom finalnom recenzijom mezhepskih preferiranih mišljenja od Ibni Abidina, šamskog učenjaka (umro 1252.h.) daje se odgovor na to.

Po njemu: u harame koji se čine u džamiji, spada i dizanje glasa zikreći. Učenjaci hanefijskog mezheba koji to, pak, dozvoljavaju u džamiji, uslovljavaju da se time ne ometa spavač, klanjač ili učač.[55]

U hanefijskom mezhebu zabranjuje se učenje zikra naglas u džamiji, po nekima uopćeno, a po drugima ako bi se time ometao klanjač, učač ili, čak, spavač. Prema tome, nije dozvoljen ni u jednom mezhebu, pa čak ni

[55] Muhammed Emin, poznat kao Ibnu Abidin, ***Hašijetu reddil-muhtar***, poznata kao ***Hašijjetu Ibni Abidin*** (Glosa Ibni Abidina), (Darul-fikr, 1979), 1, 660.

hanefijskom, mujezinluk koji ometa ibadet druge osobe u džamiji.

Zato bi mujezini trebali dobro da paze da li svojim glasnim učenjem, osim ezana i ikameta, ometaju nekoga ko klanja u džamiji, uči i sl., čineći time haram. Mujezini izgovarajući neke vidove zikra povišenim glasom sprečavaju ostale džematlije da izgovore te vidove zikra, pa neka i to uzmu u obzir. Zar nije bolje da te zikrove izgovore svi klanjači, nego sam mujezin?!

U krajnjem slučaju, ako neko mujezini učeći naglas, neka prije nego što započne sa glasnim učenjem razgleda malo po džamiji pa ako vidi da neko klanja ili uči Kur'an, neka bar snizi glas toliko da ga što manje ometa, jer često se dešava da neko zakasni na džematile namaz pa treba da donaklanja određeni broj rekjata farza i na mukama je da se skoncetriše na namaz zbog mujezinovog glasnog učenja. A doista niko od uleme nije dozvolio da se bilo ko ometa dok klanja.

Žene nisu obavezne kao muškarci da dolaze u džamiju na džematile namaz jer se njihovi šerijatski propisi po ovom pitanju razlikuju od propisa za muškarce.

Od Umm Humejd, žene Humejda Es-Sa'idija, r.a., prenosi se da je došla Poslaniku, a.s., pa rekla:

يا رسول الله إني أحب الصلاة معك، قال: قد علمت أنك تحبين الصلاة معي و صلاتك في بيتك خير من صلاتك في حجرتك، و صلاتك في حجرتك خير من صلاتك في دارك، و صلاتك في دارك خير من صلاتك في مسجد قومك، و صلاتك في مسجد قومك خير من صلاتك في مسجدي.

"Allahov Poslaniče, ja volim da klanjam u tvom džematu." On reče: "Znam to, ali namaz u tvojoj sobi vredniji ti je nego bilo gdje u tvojoj kući. Namaz u tvojoj kući vredniji je za tebe nego u tvojoj mahalskoj džamiji. A namaz u tvojoj mahalskoj džamiji vredniji ti je nego da dolaziš u džamiju kod mene."

U predanju se dalje navodi da je (Umm Humejd) naredila da joj se napravi mesdžid u najzabitijem dijelu njene kuće i ona je tu klanjala svoje namaze sve dok nije umrla. (Ahmed).[56]

I pored ovog predanja, ženama je dozvoljeno da idu u džamiju, pod uslovom da izbjegavaju sve ono što će svraćati pozornost od ukrasa i mirisa. Allahov Poslanik, a.s., je rekao:

لا تمنعوا النساء أن يخرجن إلى المساجد، و بيوتهن خير لهن.

[56] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968),1, 225.

"Ne zabranjujte ženama da dolaze u džamiju. Međutim, njihove kuće su im vrijednije."[57]

Od Ebu Hurejra, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

لا تمنعوا إماء الله مساجد الله، و ليخرجن تفلات.

"Ne zabranjujte Allahovim robinjama da dolaze u džamiju. A ako budu išle neka se ne mirišu."[58]

Dakle, u slučaju kada uče o vjeri, slušaju predavanja i sl., ženama je dozvoljeno da dolaze u džamiju pa čak im se to, u ovakvim opravdanim slučajevima, i preporučuje.

[57] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (Darul-fikr, Bejrut, 1977),1, 249. Ovo je hadis Ibni Omera, r.a.

[58] Ibid. Autor navodi da ga bilježe Ahmed i Ebu Davud.

IV
Kategorija spašenih: prijatelji na vjerskoj osnovi

Slijedeća kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana jeste:

و رجلان تحابا في الله اجتمعا على ذلك و تفرقا عليه

Dvojica koji se zavole u ime Allaha, dž.š., druže i rastanu na toj osnovi.

Ovaj dio hadisa znači da se susretnu dvojica vjernika u nekom Bogu ugodnom ibadetu koji se obavlja iskreno u ime Allaha, i zbog Njegovog zadovoljstva te se kroz tu dobročinu aktivnost međusobno zavole.

Dakle, nisu se zavolili radi neke lične dunjalučke koristi nego radi Allahovog zadovoljstva. Njihova, ovako nastala ljubav, ne prekida se ni poslije kada odu za svojim dunjalučkim poslovima. Oni su ahbabi kada su zajedno ili kada su rastavljeni, i ta ljubav u ime Allaha ne prestaje. To je značenje ovog dijela hadisa.

Inače, moto islamskog življenja je da se provede Kur'anska maksima:

إنما المؤمنون إخوة

Muslimani su braća.

Muslimani trebaju da se međusobno vole, uvažavaju, poštivaju i da imaju u svemu korektne međusobne odnose, toliko iskrene da izgleda kao da su krvna braća.

Nažalost, današnji odnosi, prijateljstva i jaranstva su za turu pića, sjela i skupovi sprovode se u ogovaranjima i pričama o dunjalučkim stvarima: ženama, autima, traktorima, kućama, vikendicama i sl. Kao da je u tome sva slast življenja i kao da nema drugih nematerijalnih vrijednosti.

Zar nije jedna od najvećih vrijednosti, ipak, duhovna vrijednost, tj. vrijednost vjere?! Zar nisu prve generacije muslimana osjećale najveću slast u žrtvovanju za vjeru?

Ima li neki recept koji je lijek za dušu i po kojem se može osjetiti slast vjere i imana, koji je sigurno najveća vrijednost dunjaluka i ahireta?

Ima!!! Evo šta nam prenosi Enes, r.a.:

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم قال: ثلاث من كنَّ فيه وجد بهنَّ حلاوة الإيمان: من كان الله و رسوله أحبَّ إليه مما سواهما، و من أحبَّ عبداً لا يحبه إلا لله، و من يكره أن يعودَ في الكفربعد أن أنقذه الله منه كما يكره أن يُقْذَفَ في النار.

Sa tri stvari, ako se nađu kod nekoga, osjetiće se slast imana:

ako su mu Alah i Njegov Poslanik draži od svega drugog, ako zavoli nekoga u ime Boga, i ako mu je mrsko da se vrati u nevjerstvo nakon što ga je Allah iščupao iz njega, kao što mu je mrsko da bude bačen u vatru.[59]

U drugom rivajetu ovoga hadisa koga bilježe Buharija i Muslim, kaže se:

و في رواية: ثلاث من كنّ فيه وجد بهنّ حلاوة الإيمان و طَعْمَه: أن يكون الله و رسوله أحبَّ إليه مما سواهما، و أن يحبَّ في الله و يُبْغِضَ في الله، و أن توقد نار عظيمة فَيَقَعَ فيها أحب إليه من أن يشرك بالله شيئاً.

"Troje ako se nađe pri nekome osjetiće okus i slast imana: ako su mu Allah i Njegov Poslanik draži od svakog drugog, ako voli ili mrzi u ime Allaha, i ako voli upasti u ogromnu rasplamsanu vatru nego da Allahu pripiše druga."[60]

Riječ «draži» u ovom hadisu tumači se razumskom ljubavi koja je prirodna, kao što bolesnik razumskom logikom uzima i upotrebljava lijek koji mu možda nije drag, ali se

[59] Vidi, Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 14.

[60] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 15.

logikom i pameću prisiljava na njegovo uzimanje, makar ga i ne želio. Hadis, naravno ima uporište i u Kur'anu jer se u 24. ajetu sure Et-Tevbe prijeti onima koji više vole materijalne dunjalučke stvari od Allaha, njegove vjere i borbe na Allahovom putu.

U ajetu se kaže:

قل إن كان ءاباؤكم و أبناؤكم و إخوانكم و أزواجكم و عشيرتكم و أموالٌ اقترفتموها و تجارة تخشون كسادها و مساكن ترضونها أحبُّ إليكم من الله و رسوله و جهاد في سبيله فتربصوا حتى يأتي الله بأمره والله لا يهدى القوم الفاسقين.

Reci: «Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće proći imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put.»

Ljubava prema Allahu može biti u dva smisla:

Farz (obavezna)

Obavezna ljubav prema Uzvišenom Allahu je u potčinjavanju Njegovim obavezama, klonjenju Njegovih zabrana i zadovoljstvu Njegovim kaderom tj. Njegovom odredbom.

Onaj ko upada u haram, upada u to sigurno iz razloga što njegova ljubav prema Allahu i Njegovoj vjeri slabi i što je nadjačava vlastita strast koju griješnik preferira nad njom. Ta ljubav može slabiti i sa činjenjem dozvoljenih stvari koje polahko čovjeka dovedu do gafleta (nemara) iz koga proiziđe naposljetku i griješenje.

Nedb (pohvaljena)

Dodbrovoljna ili pohvaljena ljubav prema Alahu manifestuje se preko činjenja neobaveznih vidova ibadeta kao što su nafile i izbjegavanje sumnjivih stvari.

U istom smislu manifestuje se i ljubav prema Allahovom Poslaniku.

Muslim bilježi od Ebu Hurejra, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: إن الله تعالى يقول يوم القيامة: أين المتحابون بجلالي، اليوم أظلهم في ظلي يوم لا ظل إلا ظلي.

"Uzvišeni Alah će reći na Sudnjem danu: «Gdje su oni koji su se volili zbog Mene i u Moje ime da ih stavim u svoj hlad na ovaj dan kada drugog hlada i zaštite nema osim Moje?!"»[61]

[61] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis

Od Enesa b Malika prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن أنس بن مالك رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ما تحابّا رجلان في الله إلا كان أحبهما إلى الله عزّ و جل أشدّهما حبّاً لصاحبه

"Neće se zavoljeti dvojica u ime Allaha a da draži Allahu ne bude onaj koji više voli svoga druga."[62]

U jednom od rivajeta ovoga hadisa kaže se:

كان أفضلهما أشدّهما حبّاً لصاحبه

"Bolji od njih dvojice je onaj koji više voli svoga druga".[63]

Od Abdullaha b. Omera prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن عبد الله بن عمر رضى الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: خير الأصحاب عند الله خيرهم لصاحبه، و خير الجيران عند الله خيرهم لجاره.

Najbolji prijatelji kod Allaha su oni koji su najbolji prema svome drugu, a najbolje

Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 15.
[62] Ibid, 4, 16.
[63] Ibid.

komšije su one koje su najbolje prema svome komšiji.[64]

Također, prenosi se vjerodostojno predanje:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم أن رجلا زار أخا له في قرية أخرى ، فأرصد الله على مدرجته ملكا فلما أتى عليه قال: أين تريد؟ قال: أريد أخاً لي في هذه القرية. قال:هل لك عليه من نعمة تَرُبُّها؟ قال: لا، غير أني أحبه في الله. قال: فإني رسول الله إليك إن الله قد أحبك كما أحببته فيه. رواه مسلم.

- Muslim bilježi od Ebu Hurejra, koji prenosi od Poslanika, a.s., da je neki čovjek krenuo u posjetu svome bratu u neko mjesto. Allah mu šalje meleka da ga presretne na putu i upita: "Kuda ćeš?"
On odgovori: "Hoću kod svoga brata koji se nalazi u ovome selu."
Imaš li kakvu korist koju očekuješ od njega?"
On reče: "Nemam, osim što ga volim u ime Boga".
Onda mu se melek povjeri: "Ja sam poslan od Allaha s obavještenjem da te On zavolio kao što si ti zavolio svoga brata u Njegovo ime".[65]

[64] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 17.
[65] Ibid.

Od Enesa b Malika prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن أنس بن مالك رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ما تحابّا رجلان في الله إلا كان أحبهما إلى الله عزّ و جل أشدّهما حبّاً لصاحبه

"Neće se zavoljeti dvojica u ime Allaha a da draži Allahu ne bude onaj koji više voli svoga druga."[62]

U jednom od rivajeta ovoga hadisa kaže se:

كان أفضلهما أشدّهما حبّاً لصاحبه

"Bolji od njih dvojice je onaj koji više voli svoga druga".[63]

Od Abdullaha b. Omera prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

و عن عبد الله بن عمر رضى الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: خير الأصحاب عند الله خيرهم لصاحبه، و خير الجيران عند الله خيرهم لجاره.

Najbolji prijatelji kod Allaha su oni koji su najbolji prema svome drugu, a najbolje

Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 15.
[62] Ibid, 4, 16.
[63] Ibid.

komšije su one koje su najbolje prema svome komšiji.[64]

Također, prenosi se vjerodostojno predanje:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم أن رجلا زار أخا له في قرية أخرى ، فأرصد الله على مدرجته ملكا فلما أتى عليه قال: أين تريد؟ قال: أريد أخا لي في هذه القرية. قال:هل لك عليه من نعمة تربّها؟ قال: لا، غير أني أحبه في الله. قال: فإني رسول الله إليك إن الله قد أحبك كما أحببته فيه. رواه مسلم.

- Muslim bilježi od Ebu Hurejra, koji prenosi od Poslanika, a.s., da je neki čovjek krenuo u posjetu svome bratu u neko mjesto. Allah mu šalje meleka da ga presretne na putu i upita: "Kuda ćeš?"
On odgovori: "Hoću kod svoga brata koji se nalazi u ovome selu."
Imaš li kakvu korist koju očekuješ od njega?"
On reče: "Nemam, osim što ga volim u ime Boga".
Onda mu se melek povjeri: "Ja sam poslan od Allaha s obavještenjem da te On zavolio kao što si ti zavolio svoga brata u Njegovo ime".[65]

[64] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 17.
[65] Ibid.

Da li bi neko volio da mu Allahovi poslanici i Njegovi šehidi zavide na mjestu i deredžama koje će imati na Sudnjem danu u hladu Arša kada drugog hlada osim Njegovog ne bude bilo. Ako to želi postići neka primijeni hadis koji se prenosi od Ebu Muslima:

و عن أبي مسلم قال: قلت لمعاذ: و الله إني لأحبك لغير دنيا أرجوا أن أصيبها منك، و لا قرابة بيني و بينك، قال: فلا شيء؟ قلت: لله. قال: فجذب حُبْوَتي ثم قال: أبشر إن كنت صادقا، فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: المتحابون في الله في ظل العرش يوم لا ظل إلا ظله يَغْبِطُهم بمكانهم النبيون و الشهداء. قال: و لقيت عبادة بن الصامت فحدثته بحديث معاذ، فقال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول عن ربه تبارك و تعالى: حقت محبتي على المتحابين فيّ و حقت محبتي على المتناصحين فيّ و حقت محبتي على المتباذلين فيّ هم على منابرمن نور يَغْبِطُهم النبيون و الشهداء و الصديقون.

- Rekoh Mu'azu: "Allaha mi, volim te bez ikakve ovodunjalučke koristi koju očekujem od tebe ili bez rodbinske veze među nama".
On reče: "Tako je, među nama nema ništa".
Rekoh: "Dakle, volim te u ime Allaha".
On me uhvati za ogrtač i povuče rekavši: "Ako si iskren, raduj se!" Čuo sam Allahovog Poslanika, da kaže: "Oni koji se vole u ime Allaha biće u hladu Arša na dan kada drugog hlada ne bude. Zavidiće im na njihovim stepenima i deredžama poslanici i šehidi".

Poslije sam sreo Ubadetebnis-Samita i ispričao mu hadis Mu'aza. On reče: "Čuo sam Allahovog Poslanika da kaže, prenoseći od svoga Uzvišenog Gospodara: "Moju ljubav zaslužuju oni koji se voli zbog Mene, i oni koji se savjetuju zbog mene, i oni koji se ispomažu zbog Mene. Biće na minberima od svjetla. Zavidiće im poslanici, šehidi i pravi vjernici."[66]

Ovaj hadis bilježi Ibni Hibban u svome "Sahihu".

Od Enesa, r.a., prenosi se da je neki čovjek pitao Allahovog Poslanika, a.s.:

عن أنس رضي الله عنه أن رجلا سأل رسول الله صلى الله عليه و سلم: متى الساعة؟ قال: و ما أعددت لها؟ قال: لا شيء إلا أني أحب الله و رسوله. قال: أنت مع من أحببت. قال أنس: فما فرحنا بشيء فَرَحَنا بقول النبي صلى الله عليه و سلم: أنت مع من أحببت. قال أنس: فأنا أحب النبي صلى الله عليه و سلم و أبا بكر و عمر و أرجوا أن أكون معهم بحبي إياهم.

"Kada će nastupiti Sudnji dan?"
On mu postavi protupitanje: "A šta si ti pripremio za Sudnji dan?!"
Ovaj reče: "Ništa, osim što iskreno volim Allaha i Njegovog Poslanika."

[66] Vidi, Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 19.

Allahov Poslanik, a.s., reče: "Bićeš sa onim koga voliš".
Enes dalje pripovijeda: "Ničemu se nismo toliko obradovali kao riječima Allahovog Poslanika, a.s.: "Bićeš sa onim koga voliš". I Enes dodaje: "Ja volim Allahovog Vjerovjesnika, Ebu Bekra, i Omera pa se nadam da ću biti sa njima zbog toga što ih volim".
Ovaj hadis bilježe Buharija i Muslim.

Dakle, ovo je vjerodostojan hadis u kome se objašnjava da ljubav i volidba dobrih, pravih vjernika, može koristiti na dunjaluku i ahiretu. Na dunjaluku koristi jer se u društvu dobrih pravih vjernika čine dobra djela, ili se povodi za njima, iz razloga što ih oni preporučuju, ili pomažu da se urade.

Onaj ko zavoli nekoga čini kao što i on radi i oponaša ga.

Nasuprot toga, društvo loših vodi u propast. To društvo šteti na dunjaluku i na ahiretu. Uzvišeni Allah o tome obavještava u suri «Es-Saffat» u kazivanju od 40-57 ajeta:

A Allahovi iskreni robovi, posebnu će opskrbu imati, Razno voće, I biće poštovani, Džennetskim baštama naslada, Na divanima, jedni prema drugima, Biće posluženi pićem – iz izvora koji će stalno teći – Bistrim i prijatnim onima koji budu pili, Od njeg neće glava boljeti

i zbog njega se neće pamet gubiti.Pored njih će biti one koje će preda se gledati očiju prekrasnih,Kao da su one jaja pokrivena. I oni će jedan sa drugim razgovarati, I jedan od njih će reći. «Imao sam druga jednog koji je govorio: ,Zar i ti vjeruješ,Da ćemo, kad poumiremo i zemlja i kosti postanemo, doista, račun polagati?»«Hoćete li da pogledate?»
I on će pogledati, i toga usred džehennema ugledati. «Allaha mi, - reći će – zamalo me nisi upropastio; da nije bilo milosti Gospodara moga, i ja bih se sada mučio».

Dakle, u ovom kur'anskom kazivanju konstatuje se da stanovnici dženneta razgovaraju u džennetu i o dunjalučkim dogodovštinama. Jedan od njih sjetiće se da je na dunjaluku imao lošeg druga koji je poricao vjerske istine kao što su proživljenje i sl.

Tada će se postaviti pitanje: «Hoćete li da pogledate?» tj. želite li vidjeti šta je bilo sa tim lošim drugom i kako je skončao a kako ste prošli vi i vaše dobro društvo. I loši drug pokazaće im se u vatri džehennema i nesnosnim mukama.

Rezultati koji đolaze od volidbe u ime Allaha mogu se sažeti u sljedeće:

- volidba u ime Alaha donosi imansku slast, sretan, ujednačen, prirodan i normalan ovodunjalučki život,

- takvu osobu Allah obavije svojom milošću čuvajući je od patnji Sudnjeg dana,
- priskrbljuje joj sigurnost i radost kao i mjesto u jednoj od sedam kategorija zaštićenih u hladu na Sudnjem danu,
- obećaje joj stepene u džennetu, u blizini najodabranijih Allahovih robova,
- biće proživljena sa dobrim ljudima koje je voljela u ime Boga, itd.

Zbog svega toga posebno bih savjetovao našu mladu braću i sestre da pripaze na svoje društvo jer dobro društvo navodi na dobro i hajr a loše na zlo i šerr.

Zamislite koja je čast i koja vrijednost postići da se na ahiretu nađeš u društvu Poslanika, a.s., Ebu Bekra, Omera i drugih velikih ashaba. A onaj ko ih voli u ime Allaha tom svojom ljubavi zaslužiće njihovo društvo u najlješim i najvrednijim mjestima dženneta.

Zbog toga žalimo našu braću koja u svojoj volidbi preferira i voli više Alahove neprijatelje, sportiste, nogometaše i slične svjetske pokvarenjake, prostitutke, griješnice, razne zabavljačice i sl, od Poslanika, a.s, i njegovih ashaba koji će biti u najljepšim džennetskim uživanjima.

Podsjećamo ih da onaj ko se voli na dunjaluku sa njim će se biti u društvu i na ahiretu. A nije isto biti u društvu džennetlija ili džehennemlija.

V
Kategorija spašenih: moralan vjernik

Slijedeća kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana jeste:

و رجل دعته امرأة ذات منصب و جمال فقال:

إني أخاف الله

Čovjek kojeg pozovže (na blud) lijepa i ugledna žena a on odgovori: „Ja se Boga bojim."

Ovaj dio hadisa potpuno je jasan i bez komentara. Dakle, čovjeka pozove na blud, lijepa, zgodna, poželjna i bogata aristokratkinja a on se Alaha poboji i sustegne. Takvoj osobi Uzvišeni Allah obećava hlad Sudnjeg dana.

Centralni dio u ovom dijelu hadisa je bogobojaznost. Bogobojaznost koja se manifestuje i preferira nad najvećim ovodunjalučkim uživanjem. Onaj ko se Allaha toliko boji, da zbog Njega kontroliše svoje strasti i sputava ih u strahu od Njegovog obračuna, zaslužiće hlad Sudnjeg dana.

Uzvišeni Allah i u Kur'anu govori o nagradi za bogobojaznost:

.و لمن خاف مقام ربه جنتان

A za onoga koji se stajanja pred Gospodarem svojim bojao biće dva perivoja.[67]

Allah, također, hvali one koji Ga se boje:

يخافون ربهم من فوقهم و يفعلون ما يؤمرون.

Boje se Gospodara svoga koji vlada njima, i čine ono što im se naredi.[68]

U hadisima Allahovog Poslanika, a.s, spominje se da je samo bogobojaznost i strah od Allaha bila uzrokom oprosta nekom čovjeku iz naroda Benu Israil. Naime, taj čovjek je pokušao „pobjeći i izmaći" Allahu ostavljajući oporuku prije smrti u kojoj traži od svojih nasljednika da ga spale i raspu njegov pepeo po vjetru, kopnu i moru kako bi na takav način izmakao i pobjegao Bogu i Njegovom obračunu. To je bio znak iskrenog straha i Allah mu zbog toga oprašta.

Od Ebu Hurejre, r.a, prenosi se da je Poslanik, a.s, rekao:

و عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه و سلم قال: كان رجل يُسْرِفُ على نفسه. لما حضره الموت قال لبنيه: إذا أنا متُّ فأحرقوني ثم اطحنوني، ثم ذروني في الريح، فوالله لئن قدَّر الله علي

[67] **Kur'an**, 55, 46.
[68] **Kur'an**, 16, 50.

ليعذبني عذاباً ما عذَّبه أحدا، فلما مات فُعِلَ به ذالك، فأمر الله الأرض فقال: اجمعي ما فيك ففعلت، فإذا هو قائم فقال: ما حملك على ما صنعت؟ قال: خشيتك يا رب، أو قال: مخافتك، فغفر له.

Neki čovjek pretjerao je u griješenju. Na samrti reče sinovima: „Kada umrem spalite me, zatim sameljite pa bacite u vjetar. Allaha mi, ako me se Bog mogne dočepati kazniće me kao što nikog nije kaznio." Kada je umro sinovi izvršiše oporuku. A Allah naredi zemlji da sakupi tijelo i on stajaše pred Allahom koji ga upita: „Šta te natjera na ovaj čin?" On odgovori: „Strah od Tebe, Gospodaru!" I Allah mu oprosti.[69]

U drugoj verziji ovoga predanja kaže se da je Alahov Poslanik, a.s, rekao:

و في رواية أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال: قال رجل لم يعمل حسنة قطُّ لأهله: إذا متُّ فأحرقوه ثم ذروا نصفه في البر، و نصفه في البحر فوالله لئن قدَّر الله علي ليعذبني عذاباً لا يعذِّبه أحدا من العالمين، فلما مات الرجل فعلوا به ما أمرهم، فأمر الله البرَّ فجمع ما فيه لِمَ فعلت هذا؟ قال: من خشيتك يا و أمر البحر أن يجمع ما فيه ثم قال: رب و أنت أعلم، فغفر الله تعالى له.

[69] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 260.

Čovjek koji nikakvog dobra nije nikada učinio, reče porodici: „Kada umrem spalite me, zatim polovicu raspite po kopnu a polovicu po moru. Allaha mi, ako me Bog bude mogao sakupiti kazniće me kao što nije kaznio drugoga na čitavom svijetu." Kada je umro učinili su sa njim kako je i oporučio. Allah naredi kopnu da sakupi svoj dio, i moru naredi da sakupi svoj dio pa ga zatim proživljenog upita: „Zašto si ovo činio!?" „Zbog straha od Tebe Gospodaru a Ti to najbolje znaš." Uzvišeni Gospodar mu oprosti.[70]
(Predanje bilježi Buharija, Muslim i drugi.)

U izvjesnim momentima neko može imati namjeru da učini loše djelo. Ako se, ipak, sjeti Allaha, pa ga ne uradi zbog straha od Njega i Njegove kazne, želeći Njegovu nagradu i zadovoljstvo, to namjeravano nedjelo zabilježiće se kao dobročinstvo. To se eksplicite navodi u predajama od Allahovog Poslanika, a.s.

Bilježe Buharija i Muslim od Ebu Hurejre, r.a, koji prenosi da je Allahov Poslanik, a.s, rekao:

و عن أبي هريرة رضى الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه و سلم
قال: يقول الله عزّ و جل: إذا أراد عبدي أن يعمل سيئة فلا تكتبوها

[70] Ibid.

من أجلى عليه حتى يعملها، فإن عملها فاكتبوها بمثلها، و إن تركها
فاكتبوها له حسنةً.

Uzvišeni Allah kaže: „Kada Moj rob nanijjeti da učini loše djelo nemojte mu pisati dok ga ne uradi. Ako ga uradi pišite mu samo jedno loše djelo. A ako ga ostavi, Mene radi, zapišite mu to kao dobročinstvo."

U Muslimovoj verziji kaže se:

إن تركها فاكتبوها له حسنة إنما تركها من جراي أى من أجلى

„...Ako ga ne uradi pišite mu dobro djelo jer ga je ostavio radi Mene..."[71]

Centralna tema o kojoj govorimo u ovom dijelu hadisa je bogobojaznost. Ona, naravno, ne isključuje Allahovu milost, koja je, također, nemjerljivo velika. Međutim, svijest o Allahovoj strašnoj kazni i strah od Allaha trebali bi biti kočnicom da se vjernik sustegne od loših djela.

Od Ebud-Darda'a prenosi se da je Allahov Vjerovjesnik, a.s, rekao:

و عن أبي الدرداء رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم قال:
لو تعلمون ما أعلم لبكيتم كثيراً و لضحكتم قليلاً، و لخرجتم إلى
الصُّعُدات تجأرون إلى الله لا تدرون تنجُونَ أو لا تنجُونَ

[71] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 261.

Da znate ono što ja znam, mnogo biste plakali a malo se smijali. Izlazili bi na javna mjesta, zovući i tražeći spas od Allaha, ne znajući hoćete li biti spašeni ili ne.[72]

A od Ebu Zerra, r.a, prenosi se:

و عن أبي ذرّ رضي الله عنه قال: قرأ رسول الله صلى الله عليه و سلم: (هل أتى على الإنسان حين من الدهر) حتى ختمها ثم قال: إني أرى ما لا ترون و أسمع ما لا تسمعون. أطّت السماء و حُقّ لها أن تئط. ما فيها موضع قدمٍ إلا ملك واضع جبهته ساجداً لله، والله لو تعلمون ما أعلم لضحكتم قليلاً و لبكيتم كثيراً و ما تلذذتم بالنساء على الفُرُش و لخرجتم إلى الصُّعُدات تجأرون إلى الله، و الله لَوَدِدْتُ أني شجرة تُعْضَدُ

Allahov Poslanik, proučio je suru «El-Insan» i završivši je rekao: „Ja vidim ono što vi ne vidite. I čujem ono što vi ne čujete. Nebesa škripaju, i moraju da škripe od težine, jer nema mjesta koliko pokriva jedna stopa a da ne postoji melek sa čelom spuštenim na sedždu Uzvišenom Allahu. Allaha mi, da znate šta Ja znam, malo biste se smijali, a mnogo plakali. Žene vam ne bi naumpadale niti biste uživali s njima u posteljama. Tumarali bi javnim mjestima zovući i tražeći spas od

[72] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 264.

Allaha. Allaha mi, poželio sam da sam stablo koje se otkine."[73]

Ovo predanje bilježi Buharija u skraćenoj verziji kao i Tirmizija. Ta verzija se malo razlikuje od navedene. Naime, u njoj stoji: „...koliko pokrivaju četiri prsta..."

Dakle, Poslanik, a.s, koji najviše zna o Allahovim tajnama, najupućeniji je u Njegovoj vjeri, Njegovom kaderu i svemu ostalom, najbogobojazniji je jer se prenosi u hadisu „...ve inni leahšakum... Ja sam najbogobojazniji od sviju vas". U jednom momentu razmišljanja i nastupu straha i bogobojaznosti od Allaha, kada je završio sa učenjem sure «Ed-Dehr», (tj. «El-Insan») koja ga na sve to podsjeća, želi da je stablo koje se posječe i tu završi sva njegova odgovornost. Na početku ove sure kaže se:

Zar je to davno bilo kad čovjek nije bio pomena vrijedan?
Mi čovjeka od smjese sjemena stvaramo da bismo ga na kušnju stavili i činimo da on čuje i vidi;
Mi mu na pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti;

[73] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 264.

Mi smo za nevjernike okove i sindžire i oganj rzbuktali pripremili,
Čestiti će iz pehara piti kamforom začinjeno piće.

Slična značenja razumiju se i iz predaje Ibni Abbasa, r.a, u kojoj se prenosi:

و عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: لما أنزل الله عز و جل على نبيه صلى الله عليه و سلم هذه الآية: (يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم و أهليكم ناراً ...) تلاها رسول الله صلى الله عليه و سلم ذات يوم على أصحابه فخر فتىً مغشياً عليه ، فوضع النبي صلى الله عليه و سلم يده على فؤاده فإذا هو يتحرك فقال رسول الله صلى الله عليه و سلم: يا فتىً قل لا إلاه إلا الله، فقالها، فبشره بالجنة، فقال أصحابه: يا رسول الله أمِنْ بيننا؟ قال: أوَ ما سمعتم قوله تعالى (ذالك لمن خاف مقامي و خاف وعيد).

Nakon što je Allah objavio svome Poslaniku, a.s, ajet:

O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.[74]

Jednog dana Allahov Poslanik ga prouči svojim ashabima, a neki mladić se na to sruči u nesvijest. Allahov Poslanik, a.s, stavi ruku na

[74] **Kur'an**, 66, 6.

njegovo srce koje je još kucalo i onda mu reče: „Mladiću, izgovori šehadet." On izgovori a Allahov Poslanik ga obveseli džennetom. Ashabi rekoše: „Allahov Poslaniče, zar baš on između sviju nas?!" Allahov Poslanik, a.s, im odvrati: „Zar niste čuli za ajet u kome Uzvišeni kaže:

Biće to za one koji će se polaganja računa preda Mnom bojati i koji će od prijetnje Moje strahovati.[75]

[75] **Kur'an**, 14, 14.

VI
Kategorija spašenih: darežljiv vjernik

Slijedeća kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana jeste:

و رجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم
شماله ما تنفق يمينه،

Čovjek koji dijeli milostinju tajno tako da ljevica ne zna šta je podijelila desnica.

U ovom dijelu hadisa posebno se stimulira najvrednije, tajno, skriveno dijelenje sadake.

Od Ebu Zerra, r.a, prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s, rekao:

و عن أبي ذَرٍّ رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه و سلم قال: ثلاثة يحبهم الله ، و ثلاثة يَبْغَضُهم الله. فأما الذين يحبهم فرجل أتى قوماً فسألهم بالله و لم يسألهم بقرابة بينهم و بينه فمنعوه فتخلف رجل بأعقابهم فأعطاه سرّاً لا يعلم بعطيته إلا الله و الذي أعطاه، و قوم ساروا ليلتهم حتى إذا كان النوم أحَبَّ إليهم مما يَعدل به فوضعوا رؤُسهم ، فقام يتَمَلَّقني و يتلوا آياتي، و رجل كان في سرية فلقي العدو

فهُزِموا، فأقبل بصدره حتى يقتل أو يفتح له. والثلاثة يَبْغَضُهم الله الشيخ الزاني و الفقير المختال و الغني الظَّلُوم.

Allah voli tri osobe i mrzi tri druge. Voli čovjeka koji ostane sam iz grupe pa udijeli tajno da niko ne zna osim Allaha i onoga kojemu je dao između onih kojima dođe prosjak tražeći od njih u ime Allaha a ne u ime rodbinskih veza pa ga odbiju. Također, voli onoga ko se digne na dobrovoljni vid ibadeta i učenje kur'anskih ajeta između onih koji dočekaju noć i budu toliko pospani da im je san draži od ičega drugog te ležu. I voli čovjeka koji se nađe u grupi koja je poražena od neprijatelja a on se sam suprostavi i okrene prema neprijatelju svojim prsima te bude ubijen ili pobijedi.

A mrzi starca koji se odao bludu, siromaha koji ništa ne posjeduje ali se oholi nad ljudima, i bogataša koji čini sve vrste nepravde.

U rivajetu ovoga hadisa spominje se: „...mrzi starca koji se oda bludu, škrticu i oholnika."[76]

Islam poziva na davanje i dijelenje milostinje. Kur'an konstatuje:

[76] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 33.

Oni koji imanja svoja troše na Allahovu putu liče na onog koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna.- A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerno dobar i sve zna.
Oni koji troše imetke svoje na Allahovom putu, a onda ono što potroše ne proprate prigovaranjem i uvredama, čeka nagrada u Gospodara njihova,-ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati.[77]

Muslim, Buharija i drugi bilježe predanje od Ebu Hurejre, r.a, u kome se kaže:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ما من يوم يصبح العباد فيه إلا ملكين ينزلان فيقول أحدهما: اللهم أعط منفقاً خلفاً و يقول الآخر: اللهم أعط ممسكا تلفا.

Svakog dana, kada Alahovi robovi osvanu, spuštaju se dva meleka od kojih jedan moli: „Gospodaru moj, podaj opstanak onome koji dijeli milostinju." Drugi moli: „Gospodaru moj, podaj propast onome koji se usteže od milostinje."[78]

Milostinja se može podijeliti u raznorazne svrhe, odnosno na raznorazne načine, kao što se

[77] ***Kur'an***, 2, 261-262.
[78] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 48.

razumije iz mnogobrojnih hadiskih normi i predanja:

رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله و عن أبي الذر الغفاري عليه و سلم: على كل نفس في كل يوم طلعت فيه الشمس صدقة منه على نفسه. قلت: يا رسول الله من أين أتصدق، و ليس لنا أموال؟ قال: لأن من أبواب الصدقة: التكبير، و سبحان الله و الحمد لله، و لا إله إلا الله، و أستغفر الله، و تأمر بالمعروف، و تنهى عن المنكر ، و تعزل الشوك عن طريق الناس، و العظم، و الحجر، و تهدي الأعمى، و تسمع الأصم و الأبكم، حتى يفقه، و تدل المستدل على حاجه له قد علمت مكانها و تسعى بشدة ساقيك إلى اللهفان المستغيث، و ترفع بشدة ذراعيك مع الضعيف، كل ذلك من أبواب الصدقة، منك على نفسك، و لك في جماع زوجتك أجر.

Bilježi Ahmed od Ebu Zerra El-Giffarija:

„Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s: ‚Svako bi trebao, svaki dan u kome izađe sunce da podijeli milostinju za sebe.' Rekoh: ‚Allahov Poslaniče! Odakle da dijelim kad nemamo imetka?' On reče: „Zato što je sadaka da izgovoriš: tekbir, subhanellah, elhamdulillah, la ilahe illellah, estagfirullah; da naređuješ činjenje dobra a zabranjuješ zlo; da sklonš trn, kost i kamen s puta; da uputiš slijepca; da obavijestiš i urazumiš gluhonijemog dok ne shvati ono što nije znao, da uputiš i odvedeš onoga ko se raspituje za mjesto koje ti znaš,

da bez oklijevanja pritekneš u pomoć onome ko vapi za njom, da podigneš snagom svojih mišića slabašnom; sve je to vid sadake od tebe sebi. Pa čak, ako imaš seksualni odnos sa svojom ženom bićeš nagrađen za to.'" [79]

Bilježi se verzija predanja koje komentira ovu zadnju konstataciju:

و عند مسلم قالوا: يا رسول الله أيأتي أحدنا شهوته و يكون له فيها أجر؟ قال: أرأيتم لو وضعها في حرام أكان عليه فيها وزر؟ فكذلك إذا وضعها في الحلال كان له أجر.

„Rekoše: ‚Allahov Poslaniče, zar neko od nas ko udovolji svojoj želji ima za to nagradu?' On reče: ‚Šta misliš da je to učinio na zabranjen način (izvanbračni odnos) da li bi za to imao grijeh? Naravno! Zato kad to uradi na dozvoljen način (u braku), ima nagradu.'" [80]

U jednom predanju bilježi se:

و تبسمك في وجه أخيك صدقة... و هديك الرجل في أرض الضاله صدقة

[79] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (El-fethu lil-i'lamil-'arebi, 1996), 1, 563. Autor navodi da ovaj hadis bilježi Ahmed u ovoj verziji a da njegovo značenje postoji i kod Muslima.
[80] Ibid, 1, 564. Autor navodi da se ova verzija nalazi kod Muslima.

„Milostinja je i da se lijepo nasmiješiš svome bratu...i da uputiš čovjeka koji se negdje izgubio." [81]

Bilježi se i predanje:

لا يغرس مسلم غرسا و لا يزرع زرعا فيأكل منه إنسان و لا دابة و لا شيء إلا كانت له صدقة.

„Musliman ima nagradu ako posadi voćku ili posije neku kulturu pa od toga jede: čovjek, životinja ili bilo ko drugi." [82]

Najbolje je podijeliti sadaku svojoj djeci, porodici i rodbini. Nije dozvoljeno dijeliti milostinju strancu, ako bi se time okrnjila obaveza izdržavanja prema onome za koga se mora brinuti, a on je potreban tome.

Ahmed i Muslim bilježe slijedeće predanje o trajnoj sadaki:

إذا مات الإنسان انقطع عمله إلا من ثلاثة: صدقة جارية، أو علم ينتفع به، أو ولد صالح يدعوا له.

„Kada neko umre, prestaju mu pridolaziti njegova (dobra) djela, osim u tri slučaja: u slučaju trajne sadake, znanja kojim se koristi

[81] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (El-fethu lil-i'lamil-'arebi, 1996), 1, 565. Autor navodi da je ovo verzija koju bilježi Bejhekija.
[82] Ibid, 1, 565. Autor navodi da ga bilježi Buharija.

i u slučaju da ostavi dobro odgojeno dijete koje se moli za njega."[83]

Od lijepih propisa i bontona je da se zahvali na primljenoj sadaki. Bilježi se od El-Eš'as b. Kajsa:

لا يشكر الله من لا يشكر الناس.

„Nije zahvalan Allahu onaj ko se ne zahvali ljudima."[84]

Jedan od najboljih načina zahvale je da se dobrotvoru kaže: جزاك الله خيرا **„Džezakellahu hajren", (Allah te nagradio dobrom),** kao što je došlo u hadisu Tirmizije što on drži i cijeni lijepim (hasen) predanjem[85].

Milostinja ima slijedeća svojstva koja se manifestuju prilikom dijeljenja:

Uzvišeni Allah uvećava milostinju-sadaku, umnogostručava je i pojačava. U hadisu Buharije i Muslima koji bilježe od Ebu Hurejre, r.a, kaže se:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: من تصدق بعدْل تمرة من كسب طيب و لا يقبل الله إلا الطيب

[83] Ibid, 1, 569. Autor navodi da ga bilježe Ahmed i Muslim.
[84] Sejjid Sabik, ***Fikhus-sunne*** (Islamsko pravo u sunnetu), (El-fethu lil-i'lamil-'arebi, 1996), 1, 570. Autor navodi da ga bilježi Ahmed sa senedom čiji su prenosioci pouzdani.
[85] Ibid.

فإن الله يقبلها بيمينه ثم يربيها لصاحبها كما يربي أحدكم فلوّه حتى تكون مثل الجبل.

Ko podijeli od halal zarađe koliko je vrijednost jedne hurme - a Allah i ne prima nego halal - On je zaprimi desnicom a zatim je uvećava dobrotvoru, isto kao što neko goji svoje ždrijebe, dok ne postane kao brdo.[86]

Uzvišeni daje bereket u imetku osobe koja dijeli sadaku, čuva ga od propasti i uvećava ga.

Muslim bilježi od Ebu Hurejre, r.a:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ما نقصت صدقة من مال، و ما زاد الله عبدا بعفو إلا عزا، و ما تواضع أحد لله إلا رفعه الله عز و جل.

Milostinja neće umanjiti imetak, Allahov oprost neće uvećati Njegovom robu osim ugled, niti će se neko poniziti u ime Allaha a da ga On ne uzvisi.[87]

Muslim i drugi bilježe od Ibni Abbasa:

[86] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 3.
[87] Ibid, 2, 5.

ما نقصت صدقة من مال، و ما مد عبد يده إلا ألقيت في يد الله قبل أن تقع في يد السائل، و لا فتح عبد باب مسألة له عنها غنيٌ إلا فتح الله له باب فقر.

Milostinja neće umanjiti imetak, onaj koji dijeli neće pružiti ruku sa sadakom a da ona ne padne u Allahovu ruku i prije nego što dođe do ruke prosjaka, niti će Alahov rob otvoriti vrata prošnje kojoj nije potreban a da mu Allah ne otvori vrata siromaštva.[88]

Milostinja uzrokuje uvećanje opskrbe, Allahovu pomoć i brigu za onim koji dijeli. Prenosi se od Džabir b. Abdullaha, r.a:

رضي الله عنهما قال: خطبنا رسول الله و روى عن جابر بن عبد الله صلى الله عليه و سلم فقال: يا أيها الناس توبوا إلى الله قبل أن تموتوا، و بادروا بالأعمال الصالحة قبل أن تشغلوا، و صلوا الذي بينكم و بين ربكم بكثرة ذكركم له، و كثرة الصدقة في السر و العلانية، ترزقوا و تنصروا و تجبروا.

„Allahov Poslanik, a.s, držao nam je hutbu rekavši: ‚Ljudi, kajte se prije smrti! Radite dobra djela prije nego što budete zauzeti. Pojačavajte svoje veze sa Allahom mnogobrojnim zikrom i milostinjom koju dijelite tajno i javno pa će vam se dati

[88] Ibid.

opskrba, bićete potpomognuti, uslišavaće vam se dove i bićete neovisni.'"[89]

Allah će onome koji dijeli milostinju potčiniti prirodu i kišu. U hadisu koga bilježi Muslim od Ebu Hurejre, r.a, spominje se da je Allahov Poslanik, a.s, rekao:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: بينا رجل في فلاة من الأرض فسمع صوتا في سحابة: اسق ذالك السحاب فأفرغ ماءه في حرة، فإذا شرحة من حديقة فلان فتنحى تلك الشراح قد استوعبت ذلك الماء كله فتتبع الماء ، فإذا رجل قائم في حديقة يحول الماء بمسحته، فقال له: يا عبد الله ما اسمك؟ قال: فلان للاسم الذي سمع في السحابة، فقال له: يا عبد الله لم سألتني عن اسمي؟ قال: سمعت في السحاب الذي هذا ماؤه يقول: اسق حديقة فلان لاسمك فما تصنع فيها؟ قال أما إذ قلت هذا، فإني أنظر إلى ما يخرج منها فأتصدق بثلثه و آكل أنا و عيالي ثلثه، و أرد ثلثه.

„Negdje u pustinji neki čovjek je začuo glas u oblacima:
‚Idi natopi njivu toga i toga!'
Oblak se nageo i istresao kišu na kamenjar. Voda se sakupila u jedan jarak i potekla.

[89] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 5.

Ovaj čovjek je pođe slijediti i ona ga dovede do čovjeka koji je iz jarka svraćao vodu na njivu. On ga upita: ‚Božiji robe kako ti je ime?' Ovaj mu spomenu ime koje je čuo da se spominje u oblacima a zatim ga upita: ‚Božiji robe, zašto za moje ime pitaš?' ‚Zato što sam čuo Onoga čija je ova voda da kaže oblacima: ‚Idi natopi njivu toga i toga spominjući tvoje ime! Šta ti radiš s tvojom njivom?' ‚Kad me već to pitaš da ti kažem. Nakon što saberem prinos, trećinu prihoda podijelim kao sadaku, trećinu pojedem sa porodicom, a trećinu iskoristim za obnovu proizvodnje.'"[90]

Dakle, Uzvišeni Allah šalje kišu onome koji dijeli sadaku koja se sakupi na kamenjaru u pustinji i dođe do njegove kulture. Za njega se brine Uzvišeni jer se bavi ekonomijom koju Allah cijeni pošto trećinu dijeli kao sadaku, drugu upotrijebi za sebe i svoju porodicu a treću potroši za obnavljanje proizvodnje i druge potrepštine zemljoradnje.

Udaljuje dobrotvora od džehennemske vatre i rasterećuje ga dunjalučke i ahiretske depresije i stiješnjenosti:

[90] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 7.

Buharija i Muslim bilježe od A'dijj b. Hatima, r.a, da je čuo Allahovog Poslanika, a.s, kada je rekao:

عن عدي بن حاتم رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول: ما منكم من أحد إلا سيكلمه الله ليس بينه و بينه ترجمان فينظر أيمن منه فلا يرى إلا ما قدم، فينظر أشأم منه فلا يرى إلا ما قدم، فينظر بين يديه فلا يرى إلا النار تلقاء وجهه، فاتقوا النار و لو بشق تمرة.

Sa svakim od vas Allah će razgovarati bez prevodica. Allahov rob pogledaće desno i neće vidjeti ništa osim onoga što je radio. Zatim će pogledati nalijevo i opet neće vidjeti ništa osim onoga što je uradio. Pogledaće zatim ispred sebe i ugledati vatru nasuprot svoga lica. Zato se spašavajte od te vatre makar sa milostinjom u vrijednosti od pola hurme.

U rivajetu se spominje:

و في رواية: من استطاع منكم أن يستتر من النار و لو بشق تمرة فليفعل.

„...ko može neka se zaštiti od te vatre makar sa pola hurme."[91]

[91] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 10.

Milostinja briše grijehe i čisti registar djela od grijeha. Od Džabira se prenosi predanje da je čuo Allahovog Poslanika kako kaže Ka'bu b. U'džretu:

عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول لكعب بن أجرة: يا كعب بن أجرة: الصلاة قربان والصيام جنة، والصدقة تطفئ الخطيئة كما يطفئ الماء النار...

„Ka'be, namaz te približava Allahovom rahmetu, post je štit, a milostinja gasi grijehe kao što voda gasi vatru..."[92]

Milostinja sprečava nesreće i ima za cilj da svoga dobrotvora čuva od raznih nezgoda do smrti i preseljenja: Od Enes b. Malika prenosi se:

عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: إن الصدقة لتطفئ غضب الرب و تدفع ميتة السوء.

„Rekao je Alahov Poslanik, a.s: , Milostinja, doista, gasi Alahovu srdžbu i štiti od ružne smrti."

U rivajetu Ibnul-Mubareka kaže se:

إن الله ليدرء بالصدقة سبعين بابا من ميتة السوء.

„Milostinjom Allah otklanja sedamdeset vrata ružne vrste smrti."[93]

---

[92] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 11.
[93] Ibid. 2, 12.

Milostinja je kao drvo u čijem se hladu odmara onaj koji je dijeli.

U rivajetu Ibni Huzejme kaže se:

ظل المؤمن يوم القيامة صدقته.

„Na Sudnjem danu hlad vjernika je njegova sadaka."[94]

Sadaka ruši i kida šejtanske ograde kao što su raznorazni izgovori i šejtanske sugestije koje oni nameću dobrotvoru u nastojanju da ga spriječe u dijeljenju milostinje. Oni nastoje usaditi bojazan da će se osiromašiti ako se podijeli sadaka, ili da, eventualno, siromah nije potreban milostinji i sl. Ko, ipak, podijeli sadaku tim činom on rastrga sve te šejtanske spletke i okove koje mu se postave.

Ahmed od Burejde prenosi:

عن بريدة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: لا يخرج رجل شيئا من الصدقة حتى يَفُكَّ عنها لحيي سبعين شيطانا.

„Rekao je Alahov Poslanik, a.s: ,Čovjek ne može podijeliti nikakvu sadaku što prije toga neće razbiti okove u vidu čeljusti sedamdeset šejtana."'

U drugom rivajetu kaže se:

---

[94] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2, 16.

ما خرجت صدقة حتى يُفَكَّ عنها لَحْيا سبعين شيطانا كلهم ينها عنها.

„Sadaka se ne može podijeliti što se neće rastrgnuti okovi čeljusti sedamdeset šejtana koji je zabranjuju."[95]

Sadaka donosi bereket u životu, zdravlje i naklonost ljudi a posebno siromaha. Milostinjom se zatvaraju sedamdeset vrata zla, nesreće, bolesti štete i sl.

Bilježi se od Rafi'a b. Hadidža, r.a:

و روي عن رافع بن خديج رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: الصدقة تسد سبعين بابا من السوء.

„Rekao je Alahov Poslanik, a.s: ‚Sadaka zatvara sedamdeset vrata zla.'"[96]

A od Enes b. Malika prenosi se:

عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: باكروا بالصدقة، فإن البلاء لا يتخطى الصدقة.

„Rekao je Allahov Poslanik, a.s: ‚Požurite sa sadakom! Belaj-nesreća ne može preći preko sadake.'"[97]

[95] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 2. 17.
[96] Ibid, 2, 19.
[97] Ibid.

VII Kategorija spašenih: bogobojazan vjernik

7. Zadnja kategorija kojoj se garantuje hlad i spas Sudnjeg dana u ovom hadisu jeste:

و رجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه.

Čovjek koji se sjeti Allaha u samoći pa orosi oči suzama.

Najbogobojazniji ljudi su oni koji najbolje poznaju sebe i svoga Gospodara. Allahov Poslanik, a.s, kaže:

"Ja se najviše od vas Boga bojim i ja sam najbogobojazniji od vas."

(إن لأخشاكم لله و أتقاكم له).

Strah je jedan vid srčane strepnje zbog onoga što neko očekuje da će se desiti. On se i ne pokazuje osim u iščekivanju nečeg strašnog, kao što je npr, džehennemska vatra, strah od pitanja u kaburu ili kaburske patnje, strah od stajanja pred Allahom na Sudnjem danu i sl. Takvaluk je ne činiti zabranjene stvari zbog bogobojaznosti.

Uzvišeni Allah na mnogo mjesta u Kur'anu spominje bogobojazne (muttekije), koji se Uzvišenog Allaha boje.

Na početku sure El-Mu'minun kaže se:

قد أفلح المؤمنون. الذين هم في صلاتهم خاشعون.

Spašeni su vjernici. Oni koji su u namazu skrušeni (bogobojazni).

Na ovu temu postoje mnogobrojna hadiska predanja pa ćemo navesti kraći izbor hadisa koje je El-Munziri uvrstio u svoju knjigu:

عن أنس رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه و سلم قال: من ذكر الله ففاضت عيناه من خشية الله حتى يصيب الأرض من دموعه لن يُعَذَّبْ يوم القيامة.

Enes, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, a.s, rekao: „Ko se sjeti Allaha, pa mu se orose oči suzama od straha prema Njemu te kanu na temlju, neće biti kažnjen na Sudnjem danu."[98]

و عن أبي ريحانة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم قال: حرمت النار على عين دَمَعَت أو بكت من خشية الله، و حرمت النار على عين سهرت في سبيل الله، و ذكر عينا ثالثة.

Ebu Rejhane pripovijeda od Allahovog Poslanika, a.s, da je rekao: „Vatri je

[98] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 228.

zabranjeno oko koje se orosi suzom ili zaplače od bogobojaznosti. Također i oko koje ne spava zbog borbe na Allahovom putu. Spomenuo je i treće oko..."[99]

Od Ebu Hurejre, r.a, prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s, rekao:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: لا يلج النار رجل بكى من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع، و لا يجتمع غبار في سبيل الله و دخان جهنم.

„Kao što se mlijeko ne vraća u vime tako se ni oko koje zaplače od bogobojaznosti ne kažnjava vatrom. Neće se izmiješati prašina podignuta u borbi na Allahvom putu sa dimom džehennema."[100]

Također, bilježi se da je Ebu Hurejre, r.a, prenio:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: لما نزلت (أفمن هذا الحديث تعجبون و تضحكون و لا تبكون) بكى أصحاب الصفة حتى جرت دموعهم على خدودهم فلما سمع رسول الله صلى الله عليه و سلم حسهم بكى معهم فبكينا ببكائه، فقال رسول الله صلى الله عليه و

[99] Ibid.
[100] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 229.

سلم: لا يلج النار من بكى من خشية الله، و لا يدخل الجنة مصر على معصيته، و لو لم تذنبوا لجاء الله بقوم يُذْنِبون فيغفر لهم.

„Po objavi ajeta: «Zar ovaj Kur'an poričete, podsmjehujete se a ne plačete», zaplakali su «ashabus-Suffeti» tako da su im suze potekle niz lice. Čuvši to Allahov Poslanik zaplaka sa njima a i mi zaplakasmo zbog njegovog plakanja nakon čega on reče: „Neće ući u vatru onaj ko zaplače zbog straha od Allaha, niti će u džennet onaj ko konstantno griješi. A kad ne bi griješili Allah bi stvorio drugi narod griješnika kojima bi oprostio njihovo griješenje."'[101]

Od Mu'avije b. Hajdeta, r.a, prenosi se:

عن معاوية بن حَيْدَةَ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: ثلاثة لا ترى أعينهم النار: عين حرست في سبيل الله ، و عين بكت من خشية الله، و عين كفَّتْ عن محارم الله.

„Kazao je Allahov Poslanik: ,Oči trojice neće vidjeti vatru: oko koje je čuvalo stražu na Allahovom putu, oko koje je zaplakalo od strahopoštovanja prema Allahu i oko koje se sustezalo da ne gleda haram.'"[102]

[101] Ibid.
[102] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 230.

Od El-Abbasa b. Abdul-Mutalliba, r.a, prenosi se:

عن العباس بن المطلب رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم: عينان لا تَمَسُّهما النار: عين بكت في جوف الليل من خشية الله، و عين باتت تحرس في سبيل الله.

„Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s, kada kaže: ,Dvoje oči vatra neće datači; oko koje zaplače u dubokoj noći iz strahopoštovanja prema Allahu; i oko koje zanoći stražareći na Allahovom putu."'[103]

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a, koji kaže:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: كل عين باكية يوم القيامة إلا عين غضت عن محارم الله، و عين سهرت في سبيل الله، و عين خرج منها مثل رأس الذباب من خشية الله عز و جل.

„Rekao je Allahov Poslanik, a.s: „Na Sudnjem danu svako oko će zaplakati osim oka koje se ustezalo od Allahovih zabrana, oka koje je stražarilo na Allahovom putu i oka iz kojeg je izašla suza zbog strahopoštovanja prema Allahu makar veličine glave mušice."'[104]

Od Ebu Umame, r.a, prenosi se da je Allahov Poslanik, a.s, rekao:

[103] Ibid.
[104] Ibid.

عن أبي أمامة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه و سلم: ليس شيئ أحب إلى الله من قطرتين أو أثرين: قطرة دموع من خشية الله و قطرة دم تهراق في سبيل الله، و أما الأثران فأثر في سبيل الله، و أثر في فريضة من فرائض الله عز و جل.

„Allahu nije ništa draže od dvije kapi i dva traga; kapi suze izazvane strahopoštovanjem prema Allahu i kapi krvi prolivene u borbi na Allahovom putu; te traga stope u borbi na Allahovom putu i traga stope u izvršenju Allahovog farza."[105]

Prenosi se od Enesa, r.a., da je rekao:

و روي عن أنس رضي الله عنه قال: تلا رسول الله صلى الله عليه و سلم هذه الآية: (وقودها الناس و الحجارة) فقال:أوقد عليها ألف عام حتى احمرت و ألف عام حتى ابيضت، و ألف عام حتى اسودت فهي سوداء مظلمة لا يطفأ لهيبها قال: و بين يدي رسول الله صلى الله عليه و سلم رجل أسود فهتف بالبكاء فنزل عليه جبريل عليه السلام فقال: من هذا الباكي بين يديك؟ قال: رجل من الحبشة، و أثنى عليه معروفا، قال: فإن الله عز و جل يقول: و عزتي و جلالي و ارتفاعي فوق عرشي لا تبكي عين عبد في الدنيا من مخافتي إلا أكثرت ضحكها في الجنة.

- Allahov Poslanik, a.s., prouči ajet u kome se spominje da su «gorivo džehennemske vatre

[105] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 231.

ljudi i kamenje» i dodade: "Upaljena je hiljadu godina dok nije pocrvenila, zatim hiljadu godina dok nije pobijelila i hiljadu godina dok nije pocrnila, tako da je crna i tamna a njen plamen neugasiv..."
Ovome događaju prisustvovao je i neki crnac koji naglas zaplaka od bogobojaznosti. Na to se spusti Džibril, a.s., i upita: "Ko ti je ovaj što plače?"
"Jedan Abesinac", reče Poslanik, a.s., a zatim ga pohvali.
Džibril reče: "Uzvišeni Allah kaže: 'Tako mi moje Uzvišenosti nad Aršom i tako mi moje veličine i visosti neće zaplakati oko moga roba na dunjaluku, od strahopoštovanja prema Meni, a da mu Ja ne povećam smijeh u džennetu'.“[106]
Prenosi se od El-Abbasa b. Abdul-Mutalliba, r.a., da je rekao:

وروي عن العباس بن المطلب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: إذا اقْشَعَرَّ جلد العبد من خشية الله تحاتَّتْ عنه ذنوبه كما يَتَحاتُّ عن الشجرة اليابسة ورقها.

- Rekao je Allahov Poslanik, a. s.: "Kada se naježi koža Allahovog roba iz

[106] Zekijjud-din El-Munziri, ***Et-Tergibu vet-terhibu minel-hadisiš-šerif*** (Stimuliranje i zastrašivanje kroz hadis Allahovog Poslanika, a.s.), (Muessesetut-tarih vet-turasil-arebi, 1968), 4, 234.

strahopoštovanju prema Njemu spadaju mu grijesi kao što opada lišće sa suhog drveta'."[107]

Iz svih ovih predanja može se zaključiti da će Allah onoga ko zaplače iz strahopoštovanja prema Njemu, nagraditi mnogobrojnim nagradama, uz to što će ga staviti u hlad na Sudnjem danu.

Uzvišeni Allah takvu osobu voli i ona će biti u sigurnosti spašena od kazne i straha i sigurna od džehennemske vatre. Neće ni vidjeti džehennemski plamen, niti će se prestrašiti njime, nego će gledati ljepote dženneta okom koje je zauvijek smireno džennetskim ugođajem.

Uzvišenog Allaha molimo da i mi budemo u društvu ovih kategorija kojima je obećan hlad Sudnjeg dana, kada drugog hlada ne bude bilo osim Njegovog.

[107] Ibid.

Sadržaj: